

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Nuorisotilojen käyttäjien kokemuksia omasta arjestaan

Mari Kela

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op) 5/ 2014

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mari Kela	Sivumäärä 61 ja 3 liitesivua
Työn nimi Nuorisotilojen käyttäjien kokemuksia omasta arjestaan	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tuomo Paavola ja Pirkko Salo	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja	
Tiivistelmä <p>Jotta nuorten oloja voidaan parantaa, on tärkeää olla selvillä nuorten omista tarpeista ja mielipiteistä. Uskon tämän oman opinnäytetyöni vastaavan osaltaan tähän kysymykseen.</p> <p>Toivon saavani tämän opinnäytetyöni avulla paremman käsityksen nuorten ajatusmaailmasta ja elämänarvoista 2010 – luvulla. Nuoret tekivät kuvakollaasit ja lisäksi haastattelin heitä. Haastatteluilla halusin tarkentaa ja syventää kuvakollaasin sisältöä ja yleensä halusin selvittää nuorille tärkeitä ja ei niin tärkeitä asioita.</p> <p>Tarkoitukseni on saada aikaan yhdistetty työskentelymalli kuvakollaaseilla ja haastatteluilla nuorten kanssa toimimiseen. Toivon, että malli otetaan käyttöön myös muualla Suomen nuorisotyössä.</p>	
Asiasanat arki, nuoruus, vapaa-aika	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Mari Kela	Number of Pages 61
Title Youth facilities users experiences of their own everyday life	
Supervisor(s) Tuomo Paavola and Pirkko Salo	
Subscriber and/or Mentor	
Abstract <p>In order to improve the conditions of young people, it is important to be aware of young people's own needs and opinions. I believe this is the thesis corresponding to that question.</p> <p>I hope to get this thesis allows a better understanding of young people's idea of the world and the values of life 2010 -'s. Young made collages and also interviewed them. During the interviews I wanted to focus and deepen the content of a collage and, in general, I wanted to find out important for young people and not so important things.</p> <p>My aim is to provide a working model for the combined photocollages and interviews with young people in acting. I hope that the model will be introduced in other parts of Finland in youth work.</p>	
Keywords everyday, youth and leisure	

SISÄLLYS

Sisällysluettelo

<u>1 JOHDANTO.....</u>	<u>4</u>
<u>2 NUORUUS.....</u>	<u>6</u>
<u>3 NUORTEN ARKI.....</u>	<u>12</u>
<u>4 TUTKIMUSKYSYMYKSET.....</u>	<u>14</u>
<u>5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA SEN SISÄLLÖNANALYYSI.....</u>	<u>14</u>
<u>6 TULOSOSIO.....</u>	<u>20</u>
<u>6.2 Koulu.....</u>	<u>24</u>
<u>6.3 Kaverit.....</u>	<u>26</u>
<u>6.4 Koti.....</u>	<u>29</u>
<u>6.5 Nuorisotila.....</u>	<u>32</u>
<u>7 KUVAKOLLAASI.....</u>	<u>39</u>
<u>8 POHDINTAA.....</u>	<u>50</u>
<u>LÄHTEET:.....</u>	<u>56</u>
<u>LIITTEET.....</u>	<u>59</u>
Liite 1. Nuorten haastattelukysymykset.....	
Liite 2. Lupalappu vanhemmille.....	

1 JOHDANTO

Nuorisolain (27.1.2006/72) tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Nuorisolain mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat. (Nuorisolaki 2 §)

Nuoret elävät monien kehityshaasteiden keskellä rakentaen samalla elämäänsä. Jokaisen nuoren elämä on erilainen ja se koostuu suurelta osin nuorten omista valinnoista. Nuoren kasvuun ja kehitykseen olennaisesti vaikuttavat muun muassa koulu, koti ja vapaa-aika. Myös median määrä nykynuoren elämässä on todella suuri.

Nuorisotyö onkin yksi osa suomalaista hyvinvointipolitiikkaa. Yhteiskunnallinen peruste nuorisotyöhön löytyy sen muun muassa toiminnan terveydellisistä, sosiaalisista, taloudellisista ja kasvatuksellisista tekijöistä. Tällainen työ ennaltaehkäisevää ja se tulee yhteiskunnalle paljon halvemmaksi kuin seurauksista huolehtiminen.

Nuorisotyölain, nykyisin nuorisolain mukaan kunnilla on nuorisotyövelvoite ja järjestöt sekä nuoret ja heidän yhteisönsä vastaavat nuorisotoiminnasta. Laki määrittelee nuorisotyön työksi, jolla parannetaan nuorten elinoloja ja luodaan edellytyksiä nuorten kansalaistoiminnalle. Nuorisotoiminnalla tarkoitetaan laissa nuorten kansalaistoimintaa, joka edistää nuorten kasvua ja kansalaisvalmiuksia. Nuorisotyöasetuksen mukaan sekä kunnille että järjestöille myönnetään valtion rahoitusta nuorisotyöhön. (Cederlöf 1998, 12)

Nuorisotyön tärkein tehtävä on siis olla tukemassa nuorten kasvua ja kehitystä yhteistyössä muiden kasvatustahojen kanssa. Nuorisotyöntekijä toimiikin yhdessä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Erityisesti silloin, kun nuorisotalo sijaitsee koulun yhteydessä. Nuorella voikin olla helppo lähestyä nuorisotyöntekijää, koska tämä ei ole niin virallinen kuin esimerkiksi koulun opettajat. Välitunnillakin voi helposti mennä juttelemaan nuokkarin tyyppille, kun joku asia pyörii mielessä.

Nuorisotyö on yhteiskunnallista toimintaa, joka on jo aiemminkin täydentänyt kotien ja koulujen kasvatustyötä. Nykyään tälle toiminnalle on todella paljon tarvetta ja sen määrä tulee vain kasvamaan kokoajan.

Opinnäytetyöni keskeisimpiä käsitteitä ovat nuoruus, arki ja vapaa-aika. Opinnäytetyöni avulla olen halunnut selvittää, mikä merkitys nuorisotilatyöllä on nuorisotalolla käyville nuorille. Lisäksi olen halunnut tietää heidän arjestaan, tulevaisuuden suunnitelmistaan ja unelmistaan. Näitä asioita selvitin haastattelun ja kuvakollaasin avulla.

Mikko Salasuo kirjoittaa teoksessaan Nuorisotyön ytimissä, että juuri nuorten näkökulma suorastaan huutaa puuttumistaan monessa nuorisotyön kirjassa. Toivottavasti tämä opinnäytetyöni vastaa nyt osaltani edes vähän tähän ongelmaan. Olenkin halunnut tuoda nuorten ääntä kuuluviin tuomalla nuorille tekemistäni haastatteluista pätkiä opinnäytetyöhöni.

Haluan kiittää koko sydämestäni haastattelemiani nuoria, omaa perhettäni, ystäviäni, nuorisotyöntekijöitä ja opinnäytetyöni ohjaajia. Varsinkin suvun apu on ollut tarpeen tämän prosessin aikana. Koen saaneeni henkistä apua nuorisotutkija Mikko Salasuolta lukiessani hänen teostaan Nuorisotyön ytimissä. Hänen avullaan sain motivaatiota opinnäytetyöni loppuun saattamiseen. Suuret kiitokset tietenkin myös tähän opinnäytetyöhöni osallistuneille nuorille. Ilman heitä tätä opinnäytetyötä ei olisi tullut. (Salasuo 2007)

2 NUORUUS

Nuoruus on hyvin liukuva käsite. Arkielämässä nuoruutta määritellään ikävaiheeksi lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Nuoruus on hyvin yksilöllistä – sama ihminen voi eri asiassa olla lapsi, nuori tai aikuinen. Lainsäädännössä sekä erilaisissa tutkimuksissa ja tilastoissa nuoruuden määritelmät ovat hyvinkin toisistaan poikkeavia. (Allianssin julkaisu 2012, 9)

Nuoruusikä muodostaa ihmisen elämänkaareissa merkittävän kehitysvaiheen. Nuoren kannalta sosiaalinen kehitys sisältää muun muassa itsenäistymistä suhteessa vanhempiin, yhteisön kannalta sosiaalistumista eri tehtäviin ja koko kulttuurin kannalta minuuden jäsentymistä kulttuurin osaksi. (Pulkkinen 1984, 13-24)

Nuoruusiän aikana ihminen saavuttaa sukukypsyyden ja hänen pituuskasvunsa päättyy. Sekä fyysisessä että psyykkisessä kypsymisnopeudessa on yksilöiden välillä suuria eroja. Nuoruusiän kehityksen keskeisenä sisältönä pidetään yhtenäisen persoonallisen identiteetin (minäkäsityksen) muodostumista. Minäkäsitys on yhtenäinen silloin, kun käsitys itsestä on sopusoinnussa omien ihanteiden ja normien kanssa sekä realistinen suhteessa ympäristöön. (Pulkkinen 1984, 13-24)

Erik H. Eriksonin (1968) teorian mukaan ihmisen on ratkaistava elämänsä eri vaiheissa joukko kriisejä, joiden onnistunut läpäisy antaa pohjan persoonallisuuden tasapainoiselle kehitykselle. Kriisin ratkaisu perustuu aikaisempaan kehitykseen. Nuoruusikää edeltävä kouluikäisen kriisi liittyy pätemisen tunteeseen ja sitä edeltävät kriisit aloitteisuuden, itsenäisyyden ja perusluottamuksen ongelmiin. Näiden kriisien ratkaisut tuovat omia näkökulmia identiteetin muodostukseen nuoruusiässä.

Identiteetin etsintä on normaaliin kehitykseen kuuluva asia. Nuoruusiässä etsintään sisältyy uusien mielipiteiden ja käyttäytymismuotojen kokeilu sekä sellaisten vaihtoehtojen hylkääminen, jotka eivät sovi nuoren minäkäsitykseen.

Nuorella on aina tarve hyväksyä itsensä. Suojatakseen itseään ympäristön paineilta, hän saattaa omaksua niin sanotun negatiivisen identiteetin, joka tarkoittaa uhmaista pyrkimystä olla nimenomaan sellainen kuin ympäristö ei toivoisi hänen olevan. Joskus negatiivinen identiteetti voi olla jopa parempi kuin hajoaminen. Se voi muodostua suojaksi vanhempien ja ympäristön kohtuuttomia tai kunnianhimoisia vaatimuksia vastaan. Negatiivisen identiteetin pohjana on se, mistä häntä on moitittu tai minkä hän on kokenut häpeälliseksi. Positiivisen identiteetin pohjana on se, mistä lasta on kiitetty tai minkä hän on kokenut vanhempiensa arvostamaksi.

Puolestaan Pulkkinen (1977, 1996) näkee nuoruuden kehityksen tavoitteena itsenäisen yksilön, jolla on suhteellisen selkeä identiteetti ja jäsentynyt suhde yhteiskuntaan. Nuorten elämäntilanteet kuitenkin vaihtelevat riippuen taustasta ja hän kyseenalaistaakin ajatuksen nuorisosta yhtenäisenä kategoriana. Hän on jakanut nuoruuden kehityksen 4 osaan: esinuoruus 11-13-vuotiaat, varhaisnuoruus noin 13-15-vuotiaat, keskinuoruus 15-18-vuotiaat sekä myöhäisnuoruus 18-20-vuotiaat. (Pulkkinen 1984, 16-21)

Lapsen ja nuoren kasvussa ja kehittymisessä on lopulta kysymys muihin liittymisestä, ihmisen integraatiosta yhteisöön ja yhteiskuntaan. Liittymiseen kuuluu olennaisesti myös ihmisen yksilöllistyminen, oman minän rakentaminen ja oman erillisyyden kokeminen suhteessa ensin läheisiin ja merkittäviin ihmissuhteisiin, sitten yhteisöön ja lopulta yhteiskuntaan. (Kuorelahti, M & Viitanen, R. (toim.). 1999, 39)

Kaikki ihmiset haluavat kuulua johonkin ryhmään, kokea tullessa hyväksytyiksi ja saavansa arvostusta muilta ihmisiltä. Nuorikin kokee haluavansa olevan hyväksyty, merkittävä ja arvokas muille ihmisille. On erittäin tärkeää, että nuorella on omia unelmia ja toiveita sekä halua tavoitella asioita. Jokainen nuori tarvitsee kuvia tulevaisuudestaan. Niiden avulla on helpompi hahmottaa tulevaa. Siksi olisi todella

tärkeää pyrkiä siihen, että nuorten ympäristö olisi sellainen, jossa on mahdollisuus rakentaa myönteistä itsekäsitystä ja itsearvostusta. (Kemppinen 1999)

Nuoren itsenäistymisen tukeminen vaatii vanhemmilta riittävän pitkää, mutta ei liian pitkään jatkuvaa huolenpitoa ja ajankäytön valvontaa. Murrosiän jälkeen nuorta tulisi kannustaa toiminnan, ajattelun ja päätöksenteon itsenäisyyteen. Se helpottaa nuoren irrottautumista vanhemmistaan ja kodistaan. Puolestaan vanhemmille tämä on paljolti luopumisen aikaa. Se ei aina ole niin kivutonta, mutta se on kuitenkin välttämätöntä nuoren kehityksen ja tulevaisuuden takia.

Murrosikäinen käy läpi monenlaisia asioita; toisaalta hän haluaa irtautua vanhemmista, toisaalta hän taas pelkää tulevansa hylätyksi. Uhma- ja murrosikäisen kapina muistuttavatkin paljon toisiaan. Nuorelle tulisikin saada tunne turvallisesta ympäristöstä. Turvallisuuden tunne on tavallaan tärkeä tukirakenne, jonka varaan voidaan rakentaa muita asioita. Silloin murrosikäisen on helppoa testata omia uskomuksiaan ja arvojaan. Hänen onkin kokeiltava rajojaan tullakseen sitten itsenäiseksi. Vanhempien ja muiden kasvattajien tuleekin asettaa nuorelle tarkat rajat ja kontrolloida nuoren tekemisiä. (Kemppinen 1999)

Kehityspsykologi Urie Bronfenbrenner (1991) näki lapsia ympäröivän maailman moniulotteisina kerroksina, joista jokainen määrittyy erilaisten ja eriasteisten yksilöön kohdistuvien maantieteellisten piirteiden ja sosiaalisten paineiden perusteella. Hänen ekologiseen viitekehikseensä sisältyykin ajatus ympäristöstä yksilöä ympäröivinä laajenevina kehinä. (Kaivola ym. 2003, 23)

Ihmisen kehitysympäristöä eli ekologiaa Bronfenbrenner (1979) kuvailee neljän systeemin käsitteellä. Ensimmäinen taso on mikrosysteemi, joka tarkoittaa lapsen välitöntä lähiympäristöä, esimerkiksi kotia ja perhettä. Kodin rinnalle nousevat kaveripiiri, koulu ja harrastusryhmät. Toinen taso on puolestaan mesosysteemi, joka tarkoittaa niitä lähiympäristöjä, kuten koulua ja pihapiiriä, joiden jäsenyyteen lapsi

kuuluu sekä niiden välisiä suhteita. Käytännössä se on siis yhteistyötä kodin, koulun, nuorisotoimen ja harrastusryhmien ohjaajien kanssa.

Kolmanteen tasoon kuuluu puolestaan eksosysteemi. Se käsittää ulkoiset ympäristötekijät, jotka vain välillisesti vaikuttavat lapsen kehitykseen, esimerkiksi vanhempien työelämä ja työaikajärjestelyt. Ne vaikuttavat nuoren elämään esimerkiksi niin, että vanhemman vuorotyö vaikuttaa nuoren arkeen.

Puolestaan makrosysteemiin kuuluvat laajemmat kulttuurisidokset kuten alakulttuurit. Esimerkiksi politiikka vaikuttaa niin, että se säätelee perheiden arkea muun muassa säätelemällä perheiden toimintamahdollisuuksia. Erilaiset lait myös vaikuttavat nuorten elämään jollain tavalla. Esimerkiksi nuorisolaki kertoo, mitä lain mukaan saadaan nuorisotyössä tehdä tai mitä ei puolestaan saa tehdä.

Myöhemmin Bronfenbrenner lisäsi näihin viidennen aikaan liittyvän systeemin, kronosysteemin. Se tarkoittaa ympäristössä tapahtuvien asioiden vaikutusta elämäntapaan. Mallissa kaikkein tärkeintä on lapsen kasvuympäristöjen välinen yhteistyö eli mesosysteemin toimivuus. Tämä tarkoittaa lähinnä lapsen kasvatuksesta vastaavien aikuisten toimivaa vuorovaikutusta. (Härkönen 2008, 21)

Bronfenbrennerin teorian tärkein anti on auttaa vanhempia näkemään nuoren kasvu osana laajempaa kokonaisuutta ja samalla tiedostaa myös vuorovaikutussuhteiden olennaisuus ja monipuolisuus. (Sarha 2005, 83)

Itselleni perheellisenä on korostunut juuri tukijoukkojen tärkeys näiden opintojen aikana. Kun kouluni on ollut toisella paikkakunnalla, on suvun apu ollut todella tarpeen. Kaikilla ei ole mahdollisuutta pyytää esimerkiksi isovanhempia avuksi, kun lapsi/nuori tarvitsee apua. Kaikilla ei ole isovanhempia tai he ovat niin huonossa kunnossa, ettei heistä ole avuksi.

Kemppisen kirjassa Nuoriso 2000 Hoikkalan Tommi puolestaan esittää niin, että nuoruus ja aikuisuus eivät riippuisikaan enää iästä vaan nuoruuden ja aikuisuuden raja-aidan hämärtymisestä. On esitetty sellaistaakin, että nuoruus omana elämänvaiheena olisi jopa katoamassa. (Kemppinen 1999)

Eeva Sinisalo-Juhan pro gradussa Nuoren identiteetti nuorisotyössä muun muassa Erja Anttonen (2007) näkee nuorisotyössä tärkeäksi tilan antamisen nuoren kasvuille. Nuoren on voitava kokea olevansa ainutlaatuinen ja samalla myös arvokas. Tämä onkin mahdollista, kun nuorisotyöntekijä on tietoinen omista arvoista, asenteista ja normeista. (Sinisalo-Juha. 2011, 79)

Tanskalainen Sven Morch näkee tämän päivän nuoren haasteissa tiettyä kaksiulotteisuutta. Toisaalta nuoren voidaan nähdä liikkuvan akselilla lapsi -aikuisen (psykologinen kysymys) sekä akselilla yksilöllinen – yhteisöllinen (sosiologinen kysymys). Nuorten on vain haettava paikkansa näistä asetelmista. Tästä voikin seurata eroavaisuuksia nuorten välille. Hänen mukaansa (2003) nuoruudesta onkin tullut entistä tärkeämpi vaihe liittyen kehityksellisiin mahdollisuuksiin. Tänä päivänä nuorista on tullut median ja markkinoinnin kohteita. (Sinisalo-Juha, E. 2011, 18)

Salasuon vuonna 2007 tekemän tutkimuksen ensisijaisena päämääränä oli luoda empiiriseen aineistoon pohjaten kuva nuorten (13–18-vuotiaat) kulttuurisesta ja toiminnallisesta maisemasta pääkaupunkiseudulla. Hänen Atomisoitunut sukupolvi-teoksessa tarkastellaan millaisia ilmiöitä nuorison ajassa liikkuu sekä sitä, mikä yhdistäisi nuoret ja palvelut. Hoikkalaa (2003) mukaellen:

Nykyinen nuori polvi edustaa ensimmäisenä ikäluokkaa, joka on elänyt koko ikänsä myöhäismodernissa eetoksessa, mediahypessä, Internetin ja mobiiliteknologian virittämässä tietoyhteiskunnassa. (Salasuo 2007)

Salasuon tutkimuksessa puhutaan niin sanotusta atomisoituneesta sukupolvesta. Sillä viitataan hiukkasmaiseen kulttuuristen ilmiöiden kentässä värisevään ja jatkuvasti liikkuvaan sukupolveen. Atomisoitumista voidaan pitää laajana sukupolven läpäisevänä prosessina. Atomisoituneen sukupolven elämää kuuluu muun muassa valinnan vapaus ja vaatimus. Sukupolvi on vailla suuntaa, tavallaan jatkuvaan liikkeeseensä pysähtynyt. Haastattelemiini nuoret ovat mielestäni joltain osin tähän kategoriaan kuuluvia.

Salasuon tutkimuksesta käy muun muassa ilmi se, että ne nuoret, jotka palveluita käyttävät, ovat pääasiallisesti tyytyväisiä palveluihin, ja varsinkin nuorisotyöntekijät saavat kiitosta. Toisaalta muut nuoret eivät juuri ole kiinnostuneita palveluista. Heidän vapaa-aikansa täyttävät muut harrastukset ja asiat. Samaa suuntaa antaa osaltaan tämä oma opinnäytetyöni.

3 NUORTEN ARKI

Nuorten arki on hyvin pitkälti tasapainoilua monen asian kanssa. Moni nuori kuitenkin kaipaa yhteisöllisyyttä, he haluavat kuulua johonkin. Nuoret hakeutuvat luonnollisesti sinne, missä on muita nuoria. Tärkeimpiä nuorten yhteisöllisyyden rakentajia vaikuttavat olevan yhteiset harrastukset, urheilu ja musiikki, mutta myös Internetin kautta tuleva verkkoyhteisöllisyys on saanut merkittävän roolin nuorison keskuudessa.

Internetiä käytetään moneen asiaan: sosiaaliseen kanssakäymiseen, vapaa-ajalla pelaamiseen, verkkopelaamiseen tai surffailemiseen sekä myös tiedon hankintaan. Kännykällä puolestaan pidetään jatkuvasti yhteyttä kavereihin, poika/tyttökavereihin ja vanhempiin. Chattailu kavereiden kanssa on tavallista ja kännykän pitää olla aina

lähetyillä. Jotkut nuoret hengailevat kauppakeskuksissa tai esimerkiksi huoltoasemilla. Nuorten vapaa-aikana ystävien merkitys on todella tärkeä.

Allianssin Nuorista Suomessa 2012 -julkaisun mukaan nuorten ja heidän vanhempiansa välit ovat enimmäkseen hyvät. Sen mukaan myös suurin osa suomalaisista nuorista viihtyy koulussa. Valtaosa nuorista on tyytyväisiä elämäänsä, vaikka tyytyväisyys vapaa-aikaan ja erityisesti taloudelliseen tilanteeseen vähenee. Nuoret kokevat myös olevansa terveitä. 15–24- vuotiaista jopa yli 80 prosenttia kokee terveydentilansa hyväksi. Nuoren koulun ulkopuolinen arki rakentuu kavereiden varaan. Kavereiden kanssa ei välttämättä tehdä mitään erityistä, vaan hengailaan. Lähes puolet nuorista tapaa ystäviään päivittäin ja neljä viidesosaa vähintään viikoittain. (Allianssi 2012)

Nuorista Suomessa 2012- julkaisun mukaan nuoret arvioivat lapsuudenaikaisten väliensä vanhempiin pääasiallisesti olleen enimmäkseen oikein hyvät. Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa ovatkin pienentyneet 2000-luvulla. Yleisesti ottaen sekä tytöt että pojat arvioivat suhteen äitiin paremmaksi kuin suhteen isään. Suurin osa suomalaisista nuorista viihtyy koulussa hyvin. Kouluterveyskyselyn mukaan hyvin paljon tai melko paljon koulunkäynnistä pitää 57 prosenttia peruskoululaisista.

Maalla asuvilla nuorilla ei monesti ole mahdollisuutta osallistua nuokkarin toimintaan, koska nuokkarit sijaitsevat keskustojen läheisyydessä. He ovatkin tällöin syrjäytymisvaarassa. Samanikäistä seuraa ei välttämättä löydy samalta kylältä. Internet saattaa olla ainut keino olla yhteyksissä samanikäisiin nuoriin.

Yksi haastattelemistani nuorista puhui pitkään siitä, että hänellä olisi nyt aikaa tehdä esimerkiksi lastenhoitotyötä, mutta aikuiset tuntuvat pitävän häntä liian nuorena eikä kesäsetelikään koske niitä, jotka täyttävät sinä vuonna 15 vuotta vasta loppuvuodesta. Hän kertoi, että aikaa tuntuu olevan siis liikaakin välillä, vaikka on harrastuksiakin.

4 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Haastattelujen avulla halusin selvittää pääpiirteittäin seuraavia asioita.

1. Millaista nuoren arki on?
2. Millainen on nuoren suhde nuokkariin?
3. Millaisia ovat nuorten tulevaisuuden toiveet?

Tavoitteenani oli yhdistää nämä kaksi tapaa eli haastattelu ja kuvakollaasi ja niiden avulla tuottaa sitä kautta mahdollisimman paljon nuorten omia ajatuksia ja päästää samalla nuoret itse ääneen. Olen ottanut suorina lainauksia haastatteluista, jotta niiden sanoma ei muuttuisi matkan varrella. Samalla pyrin luomaan mahdollisesti uuden toimintatavan yhdistää haastattelu ja kuvakollaasi sekä uuden toimintatavan nuorten ja aikuisten kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen. Nuokkareilla työskentelevillä nuorisotyöntekijöillä on harvoin aikaa olla yksittäisen nuoren kanssa vuorovaikutuksessa näin intensiivisesti. Ehkä siihen pitäisikin tulla muutosta.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ JA SEN SISÄLLÖNANALYYSI

Tein haastattelut nuorille yhdellä Pohjois-Suomen ylä-asteen nuorisotilalla keväällä 2011. Sain alunperin idean ollessani ensimmäisellä harjoittelujaksolla kyseisen koulun yhteydessä olevalla nuorisotalolla ensimmäisenä opiskeluvuoteni. Nuorisotalo sijaitsee yläasteen yhteydessä ja se on yhteiskäytössä koulun kirjaston kanssa. Halusin kuulla nuorten omia mielipiteitä ja yleensä heidän arjestaan. Minua myös kiinnosti tietää, millaisia tulevaisuuden suunnitelmia heillä on nyt. Nuorillahan on jo ihan lakiin perustuva oikeus tulla kuulluiksi.

Henkilökohtaisen haastattelun avulla voidaan saada kiinni tunteita ja ajatuksia, joita nuori ei välttämättä ryhmässä paljastaisi. Halusinkin haastattelujen olevan mahdollisimman aitoja tilanteita ja olin varannut runsaasti aikaa niihin.

Nuoria haastateltaessa on tärkeää, että nuorille tulee tunne, että ollaan oikeasti kiinnostuneita nuoresta ja hänen mieleipiteistään. Nuori helposti aistii, jos tutkija ei ole samalla aaltopituudella eikä oikeasti ole kiinnostunut nuorista.

Halusin haastattelutilanteiden olevan mahdollisimman rentoja ja rauhallisia. Kun haastattelut tehdään myönteisessä ja avoimessa ilmapiirissä, voi sillä olla myös nuoren itsetuntoa ja elämänhallintaa vahvistava merkitys. Monesti ulos voi pulpahtaa hyvinkin arkoja asioita, kun aika ja paikka ovat oikeita. Haastatteluissa nuorilla on myös mahdollisuus ilmaista itseään ihan omin sanoin. Näin saadaan juuri nuorten äänet kuuluviin. Halusinkin saada nuorten oman äänen kuuluviin autenttisten lainauksien avulla.

Haastattelut kestivät lyhyimmillään noin 16 minuutista pisimmillään tuntiin ja 21 minuuttiin. Osa nuorista kertoi hyvin henkilökohtaisia ja arkoja asioita ja sovittiin, etten ota niitä tässä opinnäytetyössäni esille. Haastatteluissa nuoret olivat todella

avoimia ja tuli tunne siitä, että he pystyivät luottamaan minuun. Haastatteluissa kysyin kysymyksiä ja kävimme myös läpi kuvakollaasista nousevia asioita.

Kartoittamalla nuorten hyvinvointiin liittyviä seikkoja, toivon saavani paremman käsityksen nuorten ajatusmaailmasta ja elämänarvoista 2010 – luvulla. Nuoret tekivät kuvakollaasit kuvakollaasipajassa ja lisäksi haastattelin heitä. Koska kyseessä oli alaikäisiä lapsia, kysyin kirjallisesti luvat heidän vanhemmiltaan. Heidän luvullaan otin kuvia nuorten kuvakollaaseista ja nuorista tekemässä niitä, kuitenkin niin, etteivät nuorten kasvot näkyneet. Muutenkin pyrin siihen, ettei ketään nuorista tunnistettaisi haastattelunkaan perusteella. Otin yhteensä 51 kuvaa kollaasipajasta ja kollaaseista.

Teetin nuorilla kuvakollaasin, johon he saivat laittaa hyviä ja huonoja asioita elämästään. Kuvakollaasi tehtiin isolle kartongille ja siihen leikattiin kuvia erilaisista lehdistä. Siihen sai myös kirjoittaa, jos halusi. Kuvakollaasi tehtiin ryhmänä ja haluankin käyttää siitä nimitystä kuvakollaasipaja. He saivat myös kirjoittaa kuvien viereen, mitä ne tarkoittivat.

Aikaa kuvakollaasipajaan oli varattu kolmisen tuntia ja oli myös mahdollisuus tehdä sitä pitempäänkin. Paikkana oli nuokkari, olin varannut sen pelkästään meille. Itse kuvakollaasin teko kesti noin puolestatoista tunnista reiluun kolmeen tuntiin. Yksi nuorista halusi laittaa kollaasilleen nimen Oma elämä. Muut nuoret halusivat laittaa saman nimen. Mielestäni se onkin varsin osuva nimi kuvakollaasille.

Haastatteluilla puolestaan halusin tarkentaa ja syventää kuvakollaasin sisältöä ja yleensä halusin selvittää nuorille tärkeitä ja ei niin tärkeitä asioita. Haastattelut tapahtuivat sekä nuokkarilla että koululuokassa. Haastatteluihin ja haastatteluiden nauhoittamiseen kysyin luvat vielä nuorilta. Haastattelut tallensin nauhurilla ja myöhemmin kirjoitin ne puhtaaksi. Kaiken kaikkiaan haastatteluun ja kuvakollaasin tekoon osallistui 4 nuorta, yksi poika ja 3 tyttöä. Iältään he olivat 14-16- vuotiaita.

Haastattelujen purkamiseen ja puhtaaksi kirjoittamiseen meni yhteensä noin 25 tuntia. Yhteensä haastatteluista kertyi 17,5 sivua.

Visuaalisiin menetelmiin kuuluvat useat erilaiset aineistonkeruumahdollisuudet. Visuaalisen menetelmän avulla, tässä opinnäytetyössä siis kuvakollaasin avulla asioita lähestytään juuri nuoren perspektiivistä. Kuvallisia tuotoksia on myös helpompi tarkastella yhdessä ja ne luovat hyvää pohjaa itse haastattelulle. Kuvathan tunnetusti puhuvat enemmän kuin tuhat sanaa. Otin kuvakollaaseista myös kuvia ja kuvasin kuvakollaasin tekovaihetta kameralla. (Kaivola & Rikkinen 2003, 252-254)

Kaivolan ja Rikkisen kirjoittamassa kirjassa Nuoret ympäristöissään kerrotaan tutkimuksesta nuorten vapaa-ajan käytöstä ympäri maailman. Myös Suomi on tässä ollut mukana. Aluksi sen piti olla vain vertailututkimusta Suomen ja Australian välillä, mutta se laajenikin moniin maihin. Suomessa tutkimusta tehtiin vuosina 1998-1999. Koehenkilöt jaettiin kahteen ryhmään: 12- ja 15- vuotiaisiin. Aineiston avulla tutkijat halusivat päästä mahdollisimman lähelle lasten jokapäiväistä elämää, jotta ymmärtäisivät niitä merkityksiä, joita lapset antavat elinympäristölleen. Suomessa tutkimukseen osallistui yhteensä 256 lasta.

Kaivolan ja Rikkisen tutkimuksessa käytettiin valmiita valokuvia haastattelun apuna. Itse koen, että omassa tutkimuksessani oli parempi, kun nuoret saivat itse etsiä kuvia lehdistä, kuin jos olisivat valinneet jo etukäteen valmiiksi valituista kuvista. Näin saadaan parhaiten juuri jokaisen nuoren kiinnostuksen kohteet esille. Olenkin pyrkinyt kaikella lailla saamaan nuorten oman äänen kuuluviin. (Kaivola ym. 2003)

Samassa kirjassa kerrotaan, että valokuvat toimivat tutkimuksissa materiaalina, johon liittyvät tutkittavien kertomukset, mielipiteet ja arviot muodostavat sitten tutkimusaineiston. Valokuva, tässä opinnäytetyössä siis kuva, herättää ihmisessä aina mieliku

via, jotka kuuluvat hänen omaan kokemusmaailmaansa ja ympäristöönsä. Kaikki mikä näkyy, ei kuitenkaan kerro koko totuutta. Kuvaan

heijastetut ajatukset omasta elämästä saavat tutkittavat puhumaan asioista, jotka voisivat jäädä kuulematta. Kuvat toimivatkin eräänlaisina ärsykkeinä tutkimuksessa. Niiden avulla tutkittavat voivat kertoa melko vapaasti kuvien nostattamista tunteuksista ja ajatuksista. (Kaivola ym. 2003, 253)

Avoimissa haastatteluissa haastateltava saa itse päättää, mitä ja kuinka paljon haluaa puhua asioistaan. Ajattelin, että tämä sopii hyvin omaan tutkimukseeni, koska halusin päästää nuoret itse ääneen. Osallistuminen tutkimukseen oli nuorille vapaaehtoista ja tiedon mahdollisuudesta osallistua siihen he saivat koulunsa yhteydessä olevalta nuorisotalolta. Tutkimuksen aikana kyseisellä nuorisotalolla työskenteli vakituisesti yksi työntekijä ja toinen työntekijä kävi kerran tai pari kertaa viikossa kaverina. Lisäksi minä olin siellä harjoittelujaksolla. Keskimäärin nuorisotalolla kävi päivittäin noin 30 nuorta.

Tämä opinnäytetyö on lähestymistavaltaan teoreettinen. Se on laadullista ja teorialähtöistä tutkimusta, jossa menetelmänä on sisällönanalyysi. Tutkimukseni tavoitteena on lisätä ymmärrystä tutkimuskohteena olevasta asiasta, tässä tapauksessa nuorista. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena. Joskus tutkimukseen liittyy nauhoitettuja keskusteluja, jolloin niitä voidaan käyttää suorina lainauksina. (Alasuutari 2001. 38, 283)

Sisällönanalyysiä voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sitä voi käyttää sekä yksittäisenä metodina että väljänä teoreettisena viitekehystenä. Olen halunnut tässä tutkimuksessani ottaa sen sekä metodiksi että teoreettiseksi viitekehykseksi. (Tuomi ja Sarajärvi 2013. 91)

Muun muassa kuvien katselu, niistä kertominen ja keskusteleminen kertovat lapsen sisäisestä maailmasta, joka on hänen kokemustensa ja kasvuympäristönsä tulkintaa. Kuvia sanotaan projektiivisiksi menetelmiksi, jolloin lapsi heijastaa kuvaan omaa itseään ja puolestaan kertoessaan kuvasta kertoo siihen heijastuneesta itsestään.

Reflektiivisessä prosessissa ihminen katsoo itseään ylimääräisellä silmällä. (Aaltola ja Valli (toim.) 2010. 178, 220)

Psykiatri Jacob Levy Morenon (1889-1974) teorian keskeinen käsite on spontaanisuus. Sillä tarkoitetaan todellisuuden kohtaamista ja sen läsnäoloa. Käsitteeseen kuuluu kyky hallita sisäisiä impulsseja ja tehdä niitä tunnistettavaksi. Kun spontaanisuus kasvaa, voivat omat voimavarat olla luovassa käytössä ja ihminen pystyy silloin sekä tunnistamaan että toteuttamaan mahdollisuuksiaan. Hänen itsetuntonsa kasvaa ja hän pystyy kohtaamaan sekä itsessään että ympäristössään havaitsemia ristiriitoja. Draamatyöskentelyssä halutaankin asettaa sellaisia kysymyksiä, jotka liittyvät vaikeasti kohdattavissa oleviin asioihin. Omasta mielestäni juuri kuvakollasin teko on tällaista spontaania toimintaa, joka saa luovuuden puhkeamaan kukkaansa. Sellaista tarvittaisiin mielestäni enemmän tähän yhteiskuntaan. (Houni ja Suurpää (toim.) 1998. 139-143)

Toisin kuin Anu Gretschelin julkaisussa (2011) Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä, haastattelemanuoret eivät löytäneet paljon uusia kehittämiskohtia nuorisotilalleen. He olivat pääasiassa hyvin tyytyväisiä nuorisotiloihinsa. Lisäksi haastattelemanuoret olivat sitä mieltä, ettei heidän nuorisotilallaan tapahtuva toiminta tarvinnut mitään muutoksia, vaan oli heidän mielestään juuri sopivaa. Muun muassa Gretschelin tutkimuksessa on aiemmin selvitetty nuorten osallisuutta nuorisotaloilla sekä mitä mieltä nuoret ovat nuorisotyöstä. (Gretschel 2011)

Gretschelin mukaan nuorisotyötä voidaankin rohkeasti kuvata kasvatuksena, jos kasvatuksella tarkoitetaan dialogista kasvatusta. Siinä kasvattaminen välittyy tasa-

vertaisessa vuorovaikutuksessa kasvattajan ja nuoren välillä. Dialogisessa suhteessa kummankaan ei tarvitse piilotella omia vahvuuksiaan: nuorella on nuoren asiantuntemus ja kasvattajalla kasvattajan. Dialogisessa kasvatuksessa kasvatettavat eli nuoret voivat vaikuttaa toiminnan sisältöön ja päämääriin. Myös heidän asiantuntijuuttaan hyödynnetään eri tavoin kuin perinteisessä monologisessa kasvatussuhteessa. Ankarimmillaan monologinen kasvatus ei huomioi nuorten asiantuntemusta mitenkään. (Gretschel 2011)

Nuorisotyössä korostuukin aina tarve ymmärtää nuoria ja heidän kulttuurejaan ja toimintatapojaan. Nuorisotyö tasapainoilee aina taustaorganisaatioiden (kaupungin ja valtion), erilaisten paikallisten ryhmien kasvatusvaatimusten ja nuorten välissä. Nuorten mielestä asioita tulisi kuitenkin siitä huolimatta aina muistaa katsoa nuorten näkökulmasta.

6 TULOSOSIO

6.1 Nuorten vapaa-aika

Nuorten vapaa-ajan viettämistapoihin vaikuttavat myös muuttuva tarjonta ja mahdollisuudet, ennen kaikkea matkustamisen ja muun liikkumisen helpottuminen sekä viestintä- että tietotekniikan nopea kehitys. Shoppailu on monen nuoren harrastus, kuluttaminen ei ole samanlaista kuin vanhemmilla ihmisillä. Nuoret saattavat ostaa jotain, vaikka heillä ei olisi mitään varsinaista tarvetta tavaralle. Joku laukku voi vain tuntua kivalta ja se on pakko saada. Kaapista saattaakin löytyä kymmenittäin laukkuja, joita on tullut shoppailtua. Shoppailun avulla voidaan ylittää omia rajoja, kokeilla ja ilmaista itseä sekä saada vastapainoa arkeen.

Tässä otteita nuorten haastatteluista. Nimet on muutettu, jotta henkilöitä ei tunnistettaisi. Kysyttäessä sitä, mitkä asiat ovat tärkeitä arjessa, he vastasivat näin.

Saa olla kavereiden ja perheen kanssa. Vapaa-aika. Kouluki, näkee kavereita, voi olla kavereiden kanssa. Harrastukset. (Eerika 14v)

Harrastukset, koulunkäynti, siihen liittyy kaverit, oma vapaa-aika. (Siiri 16v)

Joka päivä on jotakin tekemistä, ei tarvi kämpillä istua. Kavereita kans on. (Kalle 15v)

No kuulostaa varmaan uskomattomalta nuoren suusta, mut koulu, emmää, jotenki niin kaks päivääki ku on sairaana niin tuntuu et mennee aivan kokonaan semmonen elämä et koulu on sillee tosi tärkeä ja sitte no koti siellä tulee aika paljo näin oltua ja sit nuokkarilla tosiaan ja perhe ja ystävät on semmoseen jokapäiväiseen elämään kuuluvia ja sitte niinku sukulaisiin tulee se kerran viikossa pidettyä yhteyttä johonki mut sitte siirtyy tuonne facebookiin, siellä tulee pidettyä vähän kaikkiin. (Elina 14v)

Nuorille tärkeitä arjessa ovat luonnollisesti juuri kaverit, koti, koulu ja harrastukset. Halutaan tehdä jotain ja nähdä kavereita. Osa nuorista korosti koulun tärkeyttä heidän arjessaan.

Kysyin, miten he viettävät vapaa-aikaansa.

No nuokkarilla ja kotona ja kotona just oikeestaan perheen kans aika palijo et just tulee kauheen paljo juteltua äitin ja isin kanssa sitte et niinki eilenki illalla monta tuntia istuttiin ja juteltiin vaan niinku aivan kaikkea maan ja taivaan väliltä siis että niin uskomattomalta ku se kuulostaa niin nuoren suusta sanottuna niin perheen kans vietän niinku tosi paljo aikaa ja no nuokkarilla ja tietokone vie aina päivästä niinku kolomisen tuntia tai se nyt vähä riippuu mihin aikaan sinne facebookiin mennee niin jos sinne mennee viien kuen aikaan niin siellä on kaikki ja sillon sinne joutuu jäämäänki kymmeneen ja joskus saatas aukasta vasta iltakymmeneltä et siellä ei enää oo niin sen vaan lukkee läpi ja pois et se on niinku kellonajasta kiinni millon sinne mennee. (Elina 14v)

Kaverin kans on, keitaalla istuskelee (kesäisin), uimassa käy. (Kalle 15v)

Lukee kirjoja, koneella, elokuvia, kotona, nuokkari, kaverit. (Eerika 14v)

Lukee paljon, lenkkeily, ratsastus, näkee kavereita, katsoo tv:tä, reissaa Suomea. (Siiri 16 v)

Vapaa-ajalla kaverit tuntuivat olevan tärkeitä heille, samoin nuokkari. Lukeminen nousi myös useammalta nuorelta. Nuorten hyvinvoinnin kannalta on aina tärkeää, että nuoret kokevat vapaa-aikansa mielekkääksi. Internet ja siellä sosiaalinen media on nuorille tärkeä ja itsestään selvä asia. Myös perheen merkitys nousee, varsinkin yhden nuoren kohdalla.

Kysyin, mitä harrastuksia heillä on.

No talotoimikunta se voijjaan harrastukseksi laskia ja sitte se punasen ristin kerhon pitäminen ja sit mää oon siellä salilla käyny oikeestaan aina, kun se on ollu tai nyt ei oo tullu käytyä, ku sairaana mut seki sillai oikiastaan yks liikunnallinen harrastus. (Elina 14v)

Ei sinänsä oo, mutta kesäsin pyöräilen ympäri Suomea, uin. Et uinti ja sukeltelu. (Kalle 15v)

Tanssi, lenkkeily, yksin tai kaverin kans. (Eerika 14v)

Samat kuin nuissa vapaa-ajalla olevissa. (Siiri 16 v)

Yksi nuorista kertoi olevansa mukana talotoimikunnassa ja SPR:ssä. Hänelle oli tärkeää, että pääsee vaikuttamaan asioihin. Nuorten osallistuminen muun muassa talotoimikunnan avulla yhteisistä asioista päättämiseen ja asioiden toteuttamiseen tuo nuorille tietoa, mahdollisuuksia sekä uudenlaista herkkyyttä ja oikeuden kommentoida asioiden kulkua talossa. Yhdelle nuorelle oli hyvin tärkeää juuri päästä osallistumaan talotoimikuntaan sekä SPR:n toimintaan. Suurin osa nuorten harrastuksista oli liikunnallisia tanssista uimiseen. Liikunta eri muodoissaan on nuorilla aika yleinen harrastus.

Itse pidän tärkeänä sitä, että nuorilta löytyy myös keinoja rentoutua välillä arjen ja kiireen keskellä. Välillä tämä rentoutumisen taitoa ja tärkeys saattaakin unohtua. Kysyttäessä, miten nuoret rentoutuvat vastasivat he seuraavasti.

Rannalla makoillen, pienet pulikoinnit, välillä talvella ollaan kaverien kanssa, kuhan vain ollaan. (Kalle 15v)

No ylleensäki sillai lukemalla lehtiä ja just juttelemalla perheen kans semmosista ei niin rasittavista asioista ja sit just kesällä mökillä sinne joenrantaan sinne oikeen hakkeutuu et sinne mennee ihan mielellään ja sitte ku mulla on siellä mökillä tavallaan oma vene tai se on mun kummin ja sit siinä on semmonen pieni lampi et polviin asti on siinä lammessa vettä niin mää saatan siis sinne soutaa ja siellä välillä tulee istuttua kaks tuntiaki ja on mulla tietenki kännykkä aina mukana et vanhemmat just saattaa soittaa et misä sinä oot et siellä se on jotenki semmonen rauhallinen ja . . . tai sillai että ku meillä on semmonen mettäpalsta sellasella tosi kauniilla kukkulalla niin siitä näkkee suolle niin sielläki niin tulee käveltyä ja ihan istuttua ja kateltua ja semmonen tunne jää sinne mökille sitte sillai kesällä. Talvella sillon vaan semmonen lehtien lukeminen ja hiljaa oleminen ja sit ku saa olla yksin kotona viikonloppusin niin on tietenki joskus tuntuu, että ei nyt tekis mieli ollenkaan, mutta kun saa olla niinku vappaammin sillai, että mennä kottiin oikeestaan sillon ku itestä tuntuu, mut on mulla sillai et ennen 10 kuiteski meen, että seki sillai rentouttaa ja sillai et saa valavoaa pitempään ja elokuvaa kattoo olohuoneen tv:stä, et sen voi kattoo, koska kettään ei oo nukkumassa, vaikka se tulis vaikka siis joskus yöllä et se yksin olo talavisin sillai rentouttaa. (Elina 14v)

Luen kirjoja, nukun. Itse tekee hoitoja, kaveriporukassa rentoutuu. Käy veljellä. (Eerika 14v)

Lukemalla, sitten räökkilenkillä, kavereiden kans saunailta. (Siiri 16 v)

Nuorilla vaikutti olevan erilaisia keinoja rentoutua tässä hektisessä ajassa. Toiselle rentoutuminen oli kirjojen lukemista, toiselle jotain liikuntaa, jollekin toiselle hoitojen tekemistä itselle. Kaverit nousivat päällimmäisenä nuorilla mieleen, osa mainitsi saunailtojen vieton kavereiden kanssa. Yksi kertoi vaan olemisesta eli chillailusta.

6.2 Koulu

Koulu on perheen ohella yksi kaikkein keskeisimmistä nuorten sosiaalista elämää rajaavista ja toisaalta taas mahdollistavista instituutioista. Keskustelua suomalaisesta koulusta on viime vuosina hallinnut toisaalta hyvä PISA-menestys, toisaalta huonoksi väitetty kouluviihtyvyys. Kouluampumiset ja muut koulussa tapahtuneet väkivallanteot ovat herättäneet epäilyjä koulun keinoista tukea nuoren kasvua ja kehitystä sekä kouluinstituution ja kouluyhteisön tärkeästä roolista ja isosta vastuusta nuorten hyvinvoinnissa. (Pekkarinen, E. Vehkalahti, K. & Myllyniemi, S. (toim.) 2012, 43)

Koululla on yhteiskunnassamme erityisen merkittävä tehtävä, koska se instituutiona tavoittaa kaikki alueen lapsiperheet. Lasten ja nuorten kasvuympäristössä tapahtuneet muutokset haastavat myös koulun arvioimaan ja kehittämään omaa toimintakulttuuriaan. (Launonen & Pulkkinen 2004)

Koulu on myös paikka, jossa hankitaan ystäviä, ollaan heidän kanssaan ja tavataan kavereita. Koulu on myös nuorten välisen sosiaalisuuden areena. Koulussa nuoren on löydettävä paikkansa toisten nuorten keskuudessa. Se on paikka, jossa murehditaan esimerkiksi ulkonäköä ja toisaalta tavataan vastakkaista sukupuolta.

Koulussa luodaan parhaimmillaan eliniän kestäviä ystävyysuhteita ja saadaan pohjaa omalle minäkuvalle. Tämä nuorten keskinäisen vuorovaikutuksen areenanäkyvä välitunneilla, ruokatunneilla ja koulumatkoilla, ja se ulottaa lonkeronsa myös nuorten vapaa-aikaan. Se on nuorille ilmeisesti näkösällä, mutta ei välttämättä tule näkyviin aikuisille, joita saattaa enemmänkin kiinnostaa, onko läksyt varmasti tehty, mitä ruokaa koulussa oli ja miten aktiivisia tunneilla on oltu. Se on oppilaille tuttu ja samalla todella tärkeä alue. Se on nuorten välistä toimintaa, joka määrittelee heidän ryhmäsuhteitaan ja minäkuvaansa. Se muovaa osaltaan koulusta sen kiinnostavan sosiaalisen maailman, joka koulu on tänä päivänä. (Kiilakoski 2012. 10)

Nuorten paikka koulun arjessa rakentuu ja muovautuu suhteessa muihin nuoriin. Koulu on nuorisokulttuurisesti merkitty ja merkitsevä tila, jonka puitteissa nuoret ovat tietoisia siitä, että he ovat toisten nuorten tarkkailtavana ja arvioitavana. Se on tila, jossa on hankalaa, usein jopa mahdotonta, olla yksin. Nuori saavuttaa asemansa muiden nuorten keskellä. Tämän aseman myötä käsitys hänestä persoonana ja tyyppinä muodostuu. (Kiilakoski 2012)

Kasvuympäristö on muuttunut myös perhepiirissä tavalla, joka on lisännyt oppilaiden välisiä eroja. Kodeissa saattaa olla enemmän taloudellista vaurautta kuin ennen ja lapsilla on mahdollisuuksia monipuoliseen ja virikkeelliseen harrastustoimintaan sekä matkusteluun vanhempiensa kanssa. Monet vanhemmat panostavat paljon lastensa hyväksi ja pyrkivät luomaan heille hyvät kasvuedellytykset. Turvallisten aikuisten määrä ja läsnäolo lasten elämänpiirissä on kuitenkin vähentynyt. Aikuissuhteiden vähentymiseen ovat vaikuttaneet pienentyneet perhekoot, ohentuneet sukulaisverkostot, lisääntyneet avioerot, tehokkuutta vaativa työelämä sekä suurentuneet ryhmäkoot päiväkodeissa ja kouluissa.

Nuoret viettävät elämästään suurimman osan juuri kouluissa. Koulun merkitys esimerkiksi nuoren oppimisen ja moraalinkin kannalta on valtavan suuri. Nykyään tarvitaankin elinikäistä opiskelua ja muuntautumiskykyä, jotta pysyy ajan hengessä mukana.

Tekemistäni haastatteluista selvisi, että koulun rooli nuorten arjessa on todella tärkeä. Itselle tuli yllätyksenä se, miten suuri sen rooli onkaan. Koulu rytmittää sopivasti nuorten arkea ja koulussa on yleensä ne parhaat kaveritkin. Nuoret myös ymmärtävät, että nykyaikana on käytävä koulua päästäkseen elämässään eteenpäin. Elinikäinen oppiminen on heille käsitteenä aivan tuttu asia.

6.3 Kaverit

Kouluiässä lapset ovat entistä enemmän ikäistensä kavereiden kanssa. Tytöt sopivat kahdenvälisiä ystävyyssuhteita enemmän kuin pojat, jotka ovat yleensä suuremmissa ryhmissä. Lapsi tarvitsee yhteisön, johon hän tuntee kuuluvansa. Yhteisön jäsenenä lapsi oppii sovittamaan omat tavoitteensa muiden tavoitteisiin. Lisäksi hän oppii myös työnjakoa, toimintatapoja ja sovittujen sääntöjen kunnioitusta. Hän oppii myös ymmärtämään ja hallitsemaan omia tunteitaan ja ymmärtämään toisten tunteita.

Lasten herkkyyys kavereiden vaikutuksille riippuu vanhempien ja lasten suhteen laadusta. Kaverien vaikutukset eivät siis ole kodista riippumattomia. Jo varhaislapsuudessa alkaa hyvän suhteen rakentaminen lapsen kanssa. Vanhemman on osoitettava kiinnostusta lapsen asioihin ja on hyvä tietää hänen tekemisensä ja kaverinsa läpi lapsuus- ja nuoruusvuosien.

Vastuullinen vanhempi seuraa kenen kanssa hänen lapsensa viettää aikaa ja pyrkii itsekin tutustumaan lapsensa kavereihin. Kaverisuhteet ovatkin monella tapaa tärkeitä sekä lapsen kehityksen että lapsen itsensä kannalta. Kavereiden avulla opitaan muun muassa sosiaalisia taitoja sekä empatiakykyä. Toimiminen kaverien kanssa on tärkeä osa lasten arkipäivää ja sosiaalisen identiteetin rakentumista. Lapsen ja nuoren arjessa sosiaalisilla suhteilla on suuri merkitys. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010)

Kasvavalla nuorella tunteet ja arvot ovat jatkuvien muutosten kohteena. Kaveripiiri saattaa vaihtua aivan yhtäkkiä. Nuoren mieli voi olla monella tapaa hyvin ailahtelevainen.

Nykynuoret liikkuvat paljon sosiaalisessa mediassa, kuten facebookissa, twitterissä ja irc-gallerioissa. Se on heille helppo ja luonnollinen tapa pitää yhteyttä muun muassa kavereiden kanssa. Sen avulla pysyy hyvin perillä kavereiden asioista. Muutenkin heidän internetin käyttönsä on päivittäistä ja se toimii myös muun muassa tiedon etsimisessä hyvänä apuna.

Sami Myllyniemen ja Päivi Bergin Nuoria liikkeellä! - vapaa-aikatutkimuksen mukaan nuorten päivittäinen yhteydenpito netin kautta kavereiden kanssa (56 %) on jo päivittäistä puhelinyhteyttä (51 %) yleisempää. Netin tapauksessa hajonta on kyllä suurempaa, sillä vaikka kolme neljästä nuoresta on vähintään viikoittain nettiyhteydessä kavereihin, 16 % ei tee sitä kuitenkaan koskaan. Molemmilla sukupuolilla nettiaktiivisuuden huippu näkyy 15–19 vuoden välillä, siinä iässä useampi kuin kolme neljästä on nettiyhteydessä kavereihinsa päivittäin. (Myllyniemi & Berg 2013)

Ystävyysuhteiden avulla nuori oppii samalla käyttäytymisen normeja. Nuorilla ystävyysuhteissa korostuu muun muassa läheisyys, salaisuuksien jakaminen ja itsen tutkiskelu. Tässä iässä ollaan tarkkoja omasta pukeutumisesta. Nuorille tulee tärkeämmäksi muun muassa se, että millaisen ensivaikutelman hän antaa muille. (Kyrönlampi 2012)

Nuorisobarometrin 2013 mukaan ystäviään tapaa päivittäin noin kaksi kolmesta nuoresta, viikoittain lähes kaikki. Puolestaan vanhempien tapaaminen on epäsäännöllisempää, sillä noin yksi kymmenestä kotoa muuttaneesta tapaa äitiään päivittäin, ainakin viikoittain noin puolet. Isän tapaaminen on harvinaisempaa, seitsemällä prosentilla tapaaminen on päivittäistä, 40 prosentilla viikoittaista. (Nuorisobarometri 2013)

Vuoden 2009 nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan tytöt kääntyvät vaikeiden asioiden kanssa poikia useammin seurustelukumppaninsa tai sisarustensa puoleen, pojat puolestaan nettituttujensa tai harrastuskavereidensa puoleen.

Puolestaan Allianssin julkaisun Nuorista Suomessa 2012 mukaan lähes puolet nuorista tapaa ystäviään päivittäin ja neljä viidesosaa vähintään viikoittain. (Allianssi 2012)

Seuraavassa nuorten mielteitä ystävistä. Kysymys kuului: onko sinulla hyviä ystäviä?

No on semmosia joiden kans mää tykkään viettää aikaa mut ei semmosia joille voi kertoa kaikkee. (Elina 14v)

Hyviä ystäviä on kylä täynnä. Lähinnä viikonloppusin näkkee ystäviä. (Kalle 15v)

On. Ne kolme. Suurin osa kavereista on poikia. (Siiri 16 v)

On, pikkuserkku, jakaa asioita. (Eerika 14v)

Yhdellä nuorella ei siis ollut samanikäistä ystävää ja hän purkikin mieltään haastattelussa. Onneksi hänellä kuitenkin oli vanhempia ystäviä. Muilla nuorilla oli hyviä ystäviä samassa ikähaarukassa. On tärkeää, että jokaiselle löytyy luotettava ystävä, jolle voi avoimesti kertoa kaikista asioistaan.

6.4 Koti

Paitsi kodin ilmapiirin ja perheen jäsenten vuorovaikutuksen kautta, koti vaikuttaa lapsen kehitykseen myös suodattamalla asuinympäristön vaikutuksia. Monet vanhemmat voivat kokea voimattomuutta toverivaikutusten edessä ja ovat huolissaan lastensa kaverivalinnoista. Kaverit vaikuttavat jokapäiväiseen käyttäytymiseen, kun taas vanhempien vaikutukset ulottuvat arvoperustoihin.

Kodin vaikutukset kestävät pitkään, kun puolestaan kaverit useimmiten vaihtuvat. Kaverivaikutukset eivät ole myöskään kodista riippumattomia; lapsen herkkyys kavereiden vaikutuksille riippuu paljolti vanhempien ja lasten suhteen laadusta. Hyvän suhteen rakentaminen lapsen kanssa alkaa jo varhaislapsuudesta. Vanhempien kiinnostusta lapsen asioita kohtaan ja tietämystä hänen tekemisistään ja kavereistaan on rakennettava vuosien ajan. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010)

Kyrönlampi-Kylmänen jatkaa: Vanhemmuuteen kuuluu sekä äitiys että isyys. Vanhemmuus vaikuttaa naisen ja miehen persoonallisuuteen joissakin asioissa pysyvästi. Isä pysyy aina miehenä ja äiti naisena, mutta paluuta aikaan ennen vanhemmuutta ei ole. Heidän vanhemmuutensa juuret löytyvät omasta historiasta, lapsuudesta, kulttuurista sekä suvun traditioista. Nämä kokemukset vaikuttavatkin siihen, millaisia kasvattajia heistä tulee ja miten he toimivat ollessaan vanhempia. Puolestaan arjessa vanhemmuus näkyy muun muassa siinä, minkälaisia heidän arjen taitonsa, kuten pyykinpesu- ja siivoustaidot, he ovat saaneet omista lapsuuden kodeistaan.

Mediassa syyllistetään usein vanhempia. Vanhemmat eivät kritiikin mukaan kannu vastuutaan eivätkä muun muassa aseta lapsilleen rajoja. Vanhempia vastaan nostetaan syyttäviä sormia, mutta syytä heidän käyttäytymiseen ei mietitä pidemmälle. Perheiden toimintaympäristö on kuitenkin samalla muuttunut ratkaisevasti.

Yhteiskunnan muuttuessa myös lapsiperheet elävät alati muuttuvassa maailmassa. Ihmiset ovat muuttuneet ja etsivät paikkaansa. Lapsiperheiden ympäristöt eivät ole enää vakaita. Elämme jälkimodernissa ajassa, jossa vanhat puitteet on purettu ja uusia puitteita luodaan. (Fågel ym. 2011, 11)

Sitoutuminen on nyky-yhteiskunnassa monella tavalla muuttunut. Avioliitot ja ihmissuhteet saattavat päättyä eroon. Uusperhemuodot ovat tuoneet uusia haasteita perheiden elämään. Joissakin tapauksissa lapset ja heidän tarpeensa voivat jäädä sivuun. Toisaalta se on antanut mahdollisuuden irrottautua huonoista suhteista ja osalle lapsista avo- ja avioerojen myötä on järjestynyt paljon turvallisempi kasvuympäristö.

Perhe on muutoksien keskellä monella tavalla perhemuotojen muuttuessa. Perheen kokoonpano voikin olla hyvin monivivahteinen. Puolisot voivat vaihtua ja lapsella voi olla useampia etävanhempia, jotka ovat mukana lapsen arjessa. Tänä päivänä on värikäs kirjo erilaisia perheitä, kuten ydin- ja uusperheitä, samaa sukupuolta olevien perheitä, yksinhuoltajaperheitä, verkostoperheitä ynnä muita. Lapsilta vaaditaankin yhä enemmän sopeutumiskykyä ja joustavuutta. Osa lapsista saattaa vanhempiansa eron jälkeen olla vuoroviikoin vanhempiansa luona. Osa vanhemmista saattaa tehdä todella pitkiä työpäiviä, joka puolestaan on pois lasten kanssa vietetystä ajasta. Silloin korostuvat lapsen yksinäisyys sekä muiden turvallisten aikuisten malli.

Perheiden perinteet ja traditiot ovat muuttuneet paljon. Kaikilla perheillä ei välttämättä ole tukiverkkoja ympärillään, suku saattaa asua aivan eri paikkakunnalla. Naapureihinkaan ei enää pidetä tiiviisti yhteyttä. Lisäksi nämä uusperhemuodot tuovat omat haasteensa perheille. Lisäksi työelämä vaatii tehokasta työskentelyä vanhemmilta.

Hyvä vanhemmuus edellyttää muun muassa kykyä asettua lapsen asemaan ja herkistyä kuuntelemaan lapsen tarpeita. Vanhemmuus on elinikäinen suhde, josta ei voikaan irtisanoutua yhtäkkiä. Vanhemmuudessa lapsen hyvinvointi menee aina aikuisten tarpeiden edelle. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010)

Lapsilla, joilla on hyvä ja läheinen suhde ainakin yhteen turvalliseen aikuiseen, on hyvät mahdollisuudet menestyä koulussa ja myöhemmin myös elämässä. On tärkeää näyttää, että on oikeasti kiinnostunut nuoren kokemuksista. Nuorelle perhe on aina tärkeä. Jos nuorelle tulee tunne, ettei hän kuulu esimerkiksi perheeseen tai koululuokkaan, saattavat niin sanotut negatiiviset yhteisöt päästä suureen rooliin yhteisöllisyyden tunnetta vahvistamaan. Tyypillisin tällainen yhteisö on jokin jengi, kuten huume- tai rikollistaustainen yhteisö.

Nuorten mielestä perheen tärkeimpiä rooleja on arvomaailman ja perinteiden opettaminen. Nuoret oppivat perheessä muun muassa vastuun ottoa, toisista huolehtimista sekä pettymysten ja vastoinkäymisten kohtaamista. (Aaltonen ym. 1999)

Nuorisobarometri 2013 kertoo, että perhe on edelleen mittauksen ykkönen, vaikka yhteenkuuluvuus onkin hieman heikentynyt, löyhää se ei edelleenkään ole, sillä yli 90 prosenttia kokee kuuluvansa ainakin melko kiinteästi perheeseen. (http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/Nuorisobarometri_2012_Verkkojulkaisu.pdf)

Koti on luonnollisesti lapsen tärkein voimavara. Lapsen todellinen koti on vanhempien välinen suhde. Seuraavana nuoret kertovat pystyvätkö kertomaan vanhemmille huoliaan.

Pystyn, no oikeestaan äidille ja äiti juttelee isin kanssa niistä, että mejän isi on vähä sellanen ettei se ossaa istua ja kuunnella, et äiti saattaa vaan istua ja kattua tv:tä niin siihen vaan mennee ja kertoo huolensa niin sitte jos äiti vaikuttaa semmoselta vakavalta, niin se puuttuu siihen enemmän, mut isi niin emmää ossaa sille. Niin sitte 10-vuotiaana, kun kokeilin tupakkaa niin menin yöllä äidin luo ja kerroin niin siinä lähti luotto, niin se lähti aivan kokonaan siinä, mut sittettä se on tullu niinku takasi ja äiti ei oo siitä puhunu ku mä kyssyin siitä ku oisin mää varmaan jääny kiinni siitä ku mulla laukas astmakohtaukset niin ois äiti varmaan niitten jälkeen alakanu miettimään et mikä homma tässä on. Et niinku mää pystyn kaiken kertomaan. Ja sitte se on hyväkin. (Elina 14v)

Helposti. Kaikki tietää meikästä. Voi puhua, enemmän äidille, ei oo niin vihanen jos on tehny juttuja. (Kalle 15v)

Pystyn, ei oo siitä kiinni. Ei tee mielellään, niille ei kuulu, jos on kaverin kans sukset ristissä. Tietenkin, jos on joku asia auttavat mielellään. (Siiri 16 v)

Pystyn. Äidille, varsinkin naisten asioista. Pystyy isänki kans, muttei naisten juttuja. (Eerika 14v)

Yleensä ottaen nuoret pystyvät kertomaan huoliaan vanhemmilleen. Varsinkin äidille tuntuu olevan helppoa puhua huolista. Myös isä kuuntelee tarvittaessa. On mukavaa huomata, että nuorilla on hyvät välit vanhempiinsa ja he saavat heiltä myös tukea sitä tarvitessaan. Yksi nuorista ei halunnut vanhempien puuttuvan hänen ja kaverien keskinäisiin riitoihin ollenkaan.

6.5 Nuorisotila

Nuorten vapaa-aika on tärkeä nuorisotyön ympäristö. Nuoret osallistuvat nuorisotyön tarjoamiin mahdollisuuksiin sekä toimintaan aina vapaaehtoisesti. Nuoruusvaiheessa nuoren valmiudet ja mahdollisuudet kehittyvät voimakkaasti ja samalla ongelmien uhkaa voidaan pitää suurena. Silloin nuorisotyöntekijällä onkin keskeinen rooli olla nuoren kuuntelijana ja rinnalla kulkijana. Nuorisotyö tukee nuorten vapaa-ajan kulttuuria enemmän kuin mukään muu instituutio.

Nuorisotyö antaa nuorille monenlaisia mahdollisuuksia viettää vapaa-aikaansa. Nuorisotyön avulla voidaan tavoittaa myös niitä nuoria, joita ei muuten tavoitettaisi. Nuoren ongelmat vaikuttavat hänen koko elämänsä ja siksi niihin tulisi puuttua ajoissa. Puhumattakaan niiden vaikutusta yhteiskuntaan. Toisaalta nuoruus on hyvää ja hedelmällistä aikaa oppia uusia taitoja ja valmiuksia.

Nuoria voikin rohkaista ottamaan vastuuta nuorisotoiminnan arjen pienistä asioista ja keskustelemaan myös yhteiskunnallisista asioista. Tavoitteena ei voi olla vain nuorten osallistaminen nuorisotyöhön vaan nuorten yhteiskunnallisen jäsenyyden vahvistaminen nuorisotyön kautta.

Nuorisolaki jättää kunnille melko vapaat kädet kunnallisen nuorisotyön toteuttamisen ja organisoimisen suhteen. Tämän vuoksi nuorisotyö eri paikkakunnilla voi olla todella erilaista. Siihen nuorisotyöntekijät pääsevät vaikuttamaan omalla persoonallaan. Myös nuorisotyöntekijöiden arvomaailma heijastuu heidän asenteisiinsa ja käyttäytymiseensä. (Kylmäkoski ym. (toim.) 2006)

Nuorisotyöntekijä tapaa usein nuoria heidän vapaa-aikanaan ja hänellä on mahdollisuus epävirallisissa tilanteissa vaikuttaa nuoreen ja ohjata tätä ihan eri lailla kuin muilla viranomaisilla. Nuorisotyöntekijä saattaa olla nuoren ainut aikuinen tuki ja samalla luottoystävä. Nuorisotyöntekijä on nuorelle yksi aikuisen roolimalli.

Nuorisotila on nuorille ennen kaikkea paikka, jossa voi vapaasti oleskella, mutta kuitenkin osa haluaa tekemistä. Tilatyö onkin juuri tasapainoilua ohjatun toiminnan ja oleskelun välillä. Kun toiminnallisuutta toteutetaan nuorisotiloilla oikealla tavalla, on se mahdollisuuksien paikka nuorelle. Pakkoa ei ole, vaan nuoret saavat itse päättää osallistuvatko nuorisotilojen toimintaan. (Salasuo 2007)

Puhuttaessa nuorisotyöstä yleensä, tulee tärkeäksi yhteistyö nuorisotoimen ja koulun välillä. Koulun ja nuorisotyön yhteistyö onkin moniammatillista verkosto- ja yhteistyötä. Kasvatuksen saralla nuorisotyöllä olisikin paljon annettavaa. Koulujen kasvatustyön tueksi nuorisotyöntekijöillä on hallussaan muun muassa paljon erilaisia toiminnallisia menetelmiä sekä tieto-taitoa ennaltaehkäisevään työhön. Moniammatillinen yhteistyö pitäisikin nähdä voimavarana ja tukena, eikä velvoitteena. Nuorisotyöntekijöillä yleensä riittäisi motivaatiota tällaiseen molemmille hedelmälliseen yhteistyöhön, mutta koulun puolella resurssit voivat olla rajalliset. (Sarha 2005, 94-96)

Nuorisotyöntekijältä löytyy sellaisia vahvuuksia, joita ei ole osattu hyödyntää niin hyvin kuin ehkä olisi voinut. Tärkeimmät asiat ovat nuorten kohtaaminen ja luottamusuhteen rakentaminen nuoren kanssa. Nuoren pitää sitoutua suhteeseen ja samalla nuorisotyöntekijän tulee olla avoin sekä oikeasti välittää nuoresta. Nuorisotyöntekijät näkevatkin nuoria monenlaisissa tilanteissa. Tätä asiaa kannattaa hyödyntää moniammatillisissa tiimeissä entistä paremmin. Nuorten arjen vaikeuksiin on tällöin helpompaa ennakoida. Ennaltaehkäisyä ei kannata siis unohtaa. Näin päästäisiin nuorten syrjäytymiseen puuttumaan ajoissa.

Nuorison parissa työskentelevien tulisikin muistaa, kuinka tärkeässä asemassa he nuorten silmissä ovat. He ovat nuorille malleja, tukijoita, kannustajia, innostajia, rinnalla kulkijoita. He asettavat kodin lisäksi nuorille myös rajoja ja joskus nuorisotyöntekijä voi olla ainoana aikuisena niitä pitämässä. Pelkästään vanhemmat eivät riitä nuorille tänä päivänä roolimalleiksi, koska osa vanhemmista ei välttämättä ole kypsiä ja lapsiaan arvostavia vanhempia. Nuoret tarvitsevat silloin niin sanottua epävirallista aikuisen mallia, johon nuorisotyöntekijä käy vallan mainiosti.

Nuorisotyöntekijä voi ollakin pelastamassa nuoren hengen kuunnellessaan ja tukiessaan nuorta. Nuorisotyöntekijältä nuori voi saada kaipaamaansa huomiota ja

ymmärrystä. Tämä asia säilyy huolimatta siitä, otetaanko nuorisotyössä uusia työtapoja ja menetelmiä käyttöön.

Huttunen Lasse ja Korhonen Anssi ovat tehneet vuonna 2010 opinnäytetyönsä, joka käsittelee nuorten hyvinvointia ja vapaa-ajan käyttöä Jyväskylässä ja Saarijärvellä. He keskittyvät erityisesti nuorten fyysiseen hyvinvointiin sekä tarkastelevat elinympäristön ja vapaa-ajan merkitystä nuorten elämään. Heidän tutkimuksensa avulla on mahdollista hahmottaa ja kehittää nuorten palveluita ja tarpeita. Nuorten hyvinvointiin liittyviä tutkimuksia tehdään Suomessa säännöllisesti, esimerkkinä tällaisesta nuorisosiain neuvottelukunnan vuodesta 1984 tekemä nuorisobarometri, jossa kartoitettiin nuorten asenteita ja odotusten kehittymistä. (Huttunen & Korhonen 2010)

Vuonna 2006 voimaan tulleen nuorisolain (72/2006) 4 §:n mukaisesti valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi nuorisopolitiikan kehittämisohjelman. Ohjelmaa kutsutaan lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaksi. Se sisältää muun muassa nuorisolain mukaiset tavoitteet alle 29-vuotiaiden kasvu- ja elinolojen parantamiseksi. Kehittämisohjelman toimeenpanoa puolestaan arvioi vuosittain valtion nuorisosiain neuvottelukunta. Ensimmäinen kehittämisohjelma koski vuosia 2007 -2011. Lasten ja nuorten kuuleminen on nostettu ohjelman kärkeen. Tällä opinnäytetyöllä haluankin nostaa nuorten äänen kuuluviin. (Nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015)

Valtioneuvosto hyväksyi nykyisen vuosien 2012-2015 lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 8.12.2011. Ohjelma sisältää hallituskauden valtakunnalliset lapsi- ja nuorisopoliittiset tavoitteet sekä suuntaviivat alueelliselle ja paikalliselle ohjelmatyölle. Se toteuttaa omalta osaltaan hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita

köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämiseksi. (Nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015)

Seuraavassa haastattelemieni nuorten mielteitä siitä, miksi he viihtyvät nuokkarilla.

No just se ku periaatteessa että uusiin ihmisiin tutustuu ja ku tutustuu sellasiin, joihin ei tulis ihan sillai ja sitte jos tuntuu et mieltä painaa jokin asia mistä ei äitille ja isille välttämättä kehtaa sanua tai sillai niin, ku voi kysyä s:lta (nuorisotyöntekijä) et ku välillä tulee mieleen vaikka jottain ehkäisyyn liittyviä asioita et ei oo seksi vielä todellakaan ajankohtaista enkä todellakaan oo miettiny mut et jos menis äitiltä kysymään niin se ois heti että nyt mää oon menossa harrastaan seksiä ja varmasti jokkaisen kylän pojan kanssa et tosiaan ko s:lta kysyy niin saa semmosen vastauksen et se ei oo heti sillai tai s saattaa sannoo et ei ihan vielä sinun ikäsenä mut äiti varmaan pönkkäis semmoseen huoneeseen ja munalukot laittais. (Elina 14v)

Mukava olla, on tekemistä, näkkee kavereita, mukava porista, mukavat pitäjät, saa pelata biljardia. (Kalle 15v)

S (nuorisotyöntekijä) on aika samanlainen kuin minä, tekee olon helpoksi, aina on kavereita, lyhyt matka äidille, helppo tulla, on tekemistä, viihtyisä ja hyvä ilmapiiri, tekee joka päivä tuttavuuksia. (Siiri 16 v)

Mukavaa, yhteistä tekemistä on paljon, viihtyisää. (Eerika 14v)

Nuorisotyöntekijän rooli nuokkarilla on todella tärkeä. Hänelle puhutaan niitä asioita, joita ei kehdata tai haluta omille vanhemmille jostain syystä kertoa. Haastattelemanuoret viihtyvät nuokkarilla ja se on heille luonnollinen paikka olla. Nuokkari tuntuu kodikkaalta ja turvalliselta. Sieltä voi löytää myös uusia kavereita.

Kysyin heiltä myös, että kuinka kauan he ovat käyneet nuokkarilla. Seuraavassa vastaukset.

Noin 2- 4 vuotta. 7-luokalla alotin joka päivä käymään, vitosella alottanut silloin tällöin. (Kalle 15v)

Alle 2 vuotta, s:ää (nykyinen nuorisotyöntekijä) ei ollu vielä. (Siiri 16 v)

Syksyllä alottanu, noin 8 kuukautta. (Eerika 14v)

No puoli vuotta oisko. (Elina 14v)

Nuoret olivat siis käyneet nuokkarilla keskimäärin noin vuoden verran. Osa oli käynyt jo entisellä nuokkarilla, joka oli ollut lähellä kauppoja.

Kysyttäessä mitä eroja on nykyisen ja entisen nuokkarin välillä, vastasivat nuoret seuraavasti.

No just sillai et kaikki on täällä yhdessä et siellä oli enemmän ku siellä oli 2 semmosta jaettua tillaä niin s:n (nuorisotyöntekijä) semmonen koppa välissä niin siinä niin ku tilat jakkaantu niin jakkaantu ne ihmisetki kahteen eri porukkaan niin täällä on paljo kotosampaa et siellä vaan oltiin tv:llä tai pelattiin jottain et täällä just oikeestaan kaikki on kaikkien kaveri et voi mennä ihan kelle vaan et lähekkö mun kaa tanssimaan sitä tanssipeliä tuonne. (Elina 14v)

Kävin vanhalla. Siellä kävi vanhempaa sakkia, kaupat oli lähellä, pienempi paikka kuin nyt, ei niin modernisoitu. (Kalle 15v)

Ei kulje enää tolloja, voi olla vapautuneempi. Parempi porukka, jotkut kaverit jättäneet käymättä, enemmän tilaa, tekemistä, on wii, xbox, pleikkari. Siellä (vanhassa) ei tietokoneetkaan toiminu. (uusi) Viihtyisämpi, olisi mukavampi jos lähempänä kauppoja, mut ratkaistu kanttiinilla. (Siiri 16 v)

Eerika ei puolestaan hoksannut mitään eroja entisen ja nykyisen nuokkarin välillä.

Kysyttäessä mitä kehittämissideoita heillä on nykyiselle nuokkarille, nuoret vastasivat seuraavasti.

Ei varmaankaan oo. (Eerika 14v)

Ei tuu äkkiseltään mieleen. (Siiri 16 v)

Uusi hyvä tällainki. Voi ehottaa jos huomaa jotakin. (Kalle 15v)

No em mää tiä. Niin tää on meleko hyvä tämmösennään. Et jotenki vois olla semmosta tillaä et ei oo periaatteessa kaikki tällai näin, just jottai kaappitillaa

ois näin mut em mä tiiä toisaalta sillai, että tää on just semmonen kotosa ja sillai ois kiva jos sais nuokkarille periaatteessa yhen semmosen tilan et se ois vaan nuokkari et ku on tuo kirjasto niin pittää aina tuota haitariovia huolehtia et eilenki ku se oli auki niin sitte ku talotoimikuntaan kuuluu niin tietää kuin paljosta täällä on vastuulla sillai sittettä ku olis vaan se tietty tila misä olla niin nuille tavaroille jotka viijään kirjaston puolelle niin niille sais semmosen paikan ihan semmosen pysyvän tuo pingispöytäki mennee aina välillä siellä missä tuntuu siltä, vaan et ei sillai oo kauhiasti. (Elina 14v)

Nuoret olivat siis pääosin hyvin tyytyväisiä nuokkariinsa. Yhtä nuorta vaivasi se, että tilaa pitää jakaa koulun kirjaston kanssa. Nuoret tiesivät kuitenkin, että jos heitä vaivaisi siellä joku asia, olisi siitä mahdollista sanoa muutosehdotuksia ja heitä myös kuunnellaan niissä.

7 KUVAKOLLAASI

Kuva 1. Kuvakollaasipaja nuokkarilla.

Kuvakollaasin avulla halusin nuorten miettivän, mitkä asiat ovat hyviä heidän elämässään ja mitkä puolestaan ovat huonoja asioita. Halusin heidän myös miettivän, voisiko näille huonoille asioille itse tehdä mitään. Kuvakollaasi helpottaakin hahmottamaan ja jäsentämään omaa elämäänsä. Kuvakollaasi käynnistää tietynlaisen ajatteluprosessin. Tarkoitukseni oli saada kuvakollaasin avulla näkyväksi nuorille itselleen merkityksellisiä asioita.

Kuvakollaasipajassa ilmapiiri oli toisia kunnioittava, hyväksyvä ja avoin. Kun asioita tarkastelee ikäänkuin katsoisi itseä ulkopuolelta on se tavallaan terapeutistakin. Samalla omiin asioihin voi ottaa etäisyyttä. Silloin niistä puhuminen on helpompaa.

Kysyessäni nuorilta, mitä asioita he pitävät tärkeinä omassa elämässään, he vastasivat seuraavaa.

*Tärkeitä siinä on **perhe ja ystävät**. Niin sitte äiti se vaan löyty tuolta lehestä. Ja **äiti** on tosi tärkeä kans. No oma **koti** on kans, että ilman sitäkään ei vois olla. Sitte no tässä on tämmönen rantakuva ja mää **tykkään uija**. Ja sitte **veen niinku lähellä ja sillai veen kuuleminen niin se sillai rentouttaa** et se no siellä mökilläki siinä on joki niin se on tosi tosi mukava ku siellä voi yksin istua ja katella vaan kesäsin ja siellä kyllä paljon aikaa tulee vietettyä kesällä ja uiminen tietenkkin. No sitte on täällä on tämä **kesä**, kesästä tykkään kauhean paljon. Sitte **muusiikista tykkään paljon**, kuuntelen melko paljon radioaki. No **tietokone ja kännykkä** on melko tärkeitä että kyllä pystyn ilmanki olemaan, mutta sitte kun niiden kautta pidetään niin paljon yhteyttä kaikkiin kuiteski niin sitte sillai tullu melko tärkeeksi. Sitten täällä on **loma**. No lomaillahan tykkää kuka vaan. (Nauraa) Varsinkin **kesäloma**. Sitten no **nuokkari**. Nuokkarista on tullu kauhean tärkeä tai silleen että ku täällä näkkee ystäviä tai tutustuu sillai ihmisiin joita ei tuu just koulun käytävillä mieleen et mää tutustun tuohon. Just tullee ihmisistä yleensäki positiivisia puolia. Mutta joissaki on niitä negatiivisiaki mutta enemmän niitä positiivisia on tullu. Sitte on ku tässä talotoimikunnassa ku on niin jotenki sitä tietää että pystyy vaikuttamaan. Sitte ko että täällä (näyttää kuvakollaasista) **lapset** on ihania. (Elina 14v)*

Kuva 2. Elinan kuvakollaasi.

Ekaks nousi **uinti**. Kesäsin on mukava uida montuilla. Sitte **maalihommelit**, maalarin ura kiinnostaa, oon hakenu pintakäsittelypuolelle kouluun. Sitte **puhelin ja herkut**. Tykkään hyvästä kesägrilliruoosta. Ja **musa**, hiphopin tyylistä funkia, musan kuuntelu rauhoittaa. Sitten **eräily**. Metsässä mukava teltailla kaveriporukassa. Sitte **maito**. Maito on ihanaa, juon sitä liikaa. **Koirat** on mukavia ja sosiaalisia eläimiä. Sit **biljardipöytä**, nuokkarilla pelaan usein. Sitten **soutaminen ja kalassa oleminen** on mukavaa. **Vihreät marmelaadit** on hyviä. **Ice power**, mukava laittaa esim pohjekipuun. **Kännykkä**, ei voi olla ilman periaatteessa. (Kalle 15v)

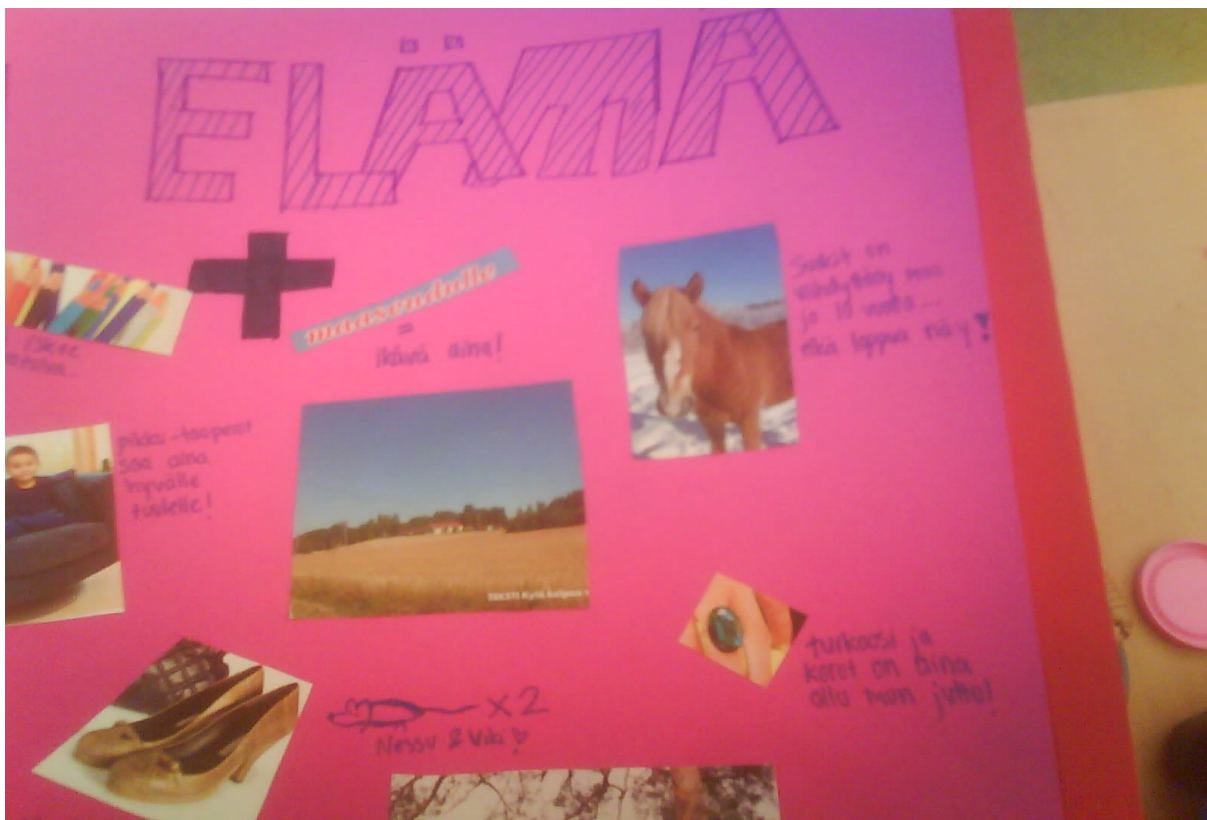
Kuva 3. Kallen kuvakollaasi.

Löysin ensimmäisenä nuo **sydämet**. Eli **perhe, sukulaiset ja ystävät**, jokapäiväinen asia joista tykkää. Sitte **ruoka, mansikat**. **Moottoripyörä**, tykkään autoista, mopoista yms, vauhdin hurma ja vapaus. **Shoppailu**, tykkään siitä. **Musiikki**, musiikista tykkään. **Kesä** on mukava asia. **Eläimet**, itsellä on kissa. **Koti**, kotona ei kannata pelätä, turvallinen paikka sulle. **Kynttilät** on kivoja. **Horoskooppi**, pitävät paikkansa. **Kamera**, tykkää kuvaamisesta. **Poreamme**, haluaisi sellaisen. **Lomat** ja **joulu** on parasta! (Eerika 14v)

Kuva 4. Eerikan kuvakollaasi

Maaseutu nousee ensimmäisenä mieleen. **Hevoset**, yli 10 vuotta oon harrastanut. **Kengät ja laukut**, huoneeseen kertynyt niitä. **Kalastus**, omaa rauhaa, ajanvietettä. **Pienet lapset**, olen niin lapsirakas. **Laulua ja grilli-iltoja kavereiden kanssa**. **Kesätyöt**, saa tienestiä. **Kyniä**, välillä tulee inspiraatiotulva, piirtäminen on terapeutista. **Nyrkkeily ja sauvakävely**. Rakastaa liikuntaa. **Musiikki**, rakastan laulamista. **Rotat**, ostanut vuosi sitten. **Koruja ja turkoosi väri**. Alaston olo kun ei ole sormuksia. (Siiri 16 v)

Kuva 5. Siirin kuvakollaasi.

Yhteisiksi asioiksi nuorille nousi kuvakollaaseista muun muassa ystävät, koti, musiikki, luonto ja luonnossa oleminen. Toisille luonnossa oleminen näyttäytyi kalassa olemisena, toisille istuskeluna veden äärellä. Sieltä sai omaa rauhaa ja rentoutui. Luonnollisesti ystävät olivat heille tärkeitä sekä tietenkin koti. Kaikki nuoret pitivät musiikin kuuntelusta. Shoppailu nousi myös useammalle nuorelle tärkeäksi asiaksi. Se onkin yksi esimerkki tietynlaisesta pinnallisuudesta tässä ajassa. Sen avulla voidaan myös saada kavereiden silmissä coolimpi maine. Toista puolta valotti

nuori, joka halusi puolestaan vaikuttaa asioihin. Talotoiminnan kautta hän on saanut monenlaisia merkittäviä kokemuksia.

Kysyin myös, mitkä asiat ovat huonoja heidän omassa elämässään.

*No noissa **inhokeissa** on et se **facebook on liian koukuttava** se on kyllä totta, että sieltä ei koskaan malta lähtä poissa, kun siellä on just ne kaverit ja sillee.*
(Elina 14v)

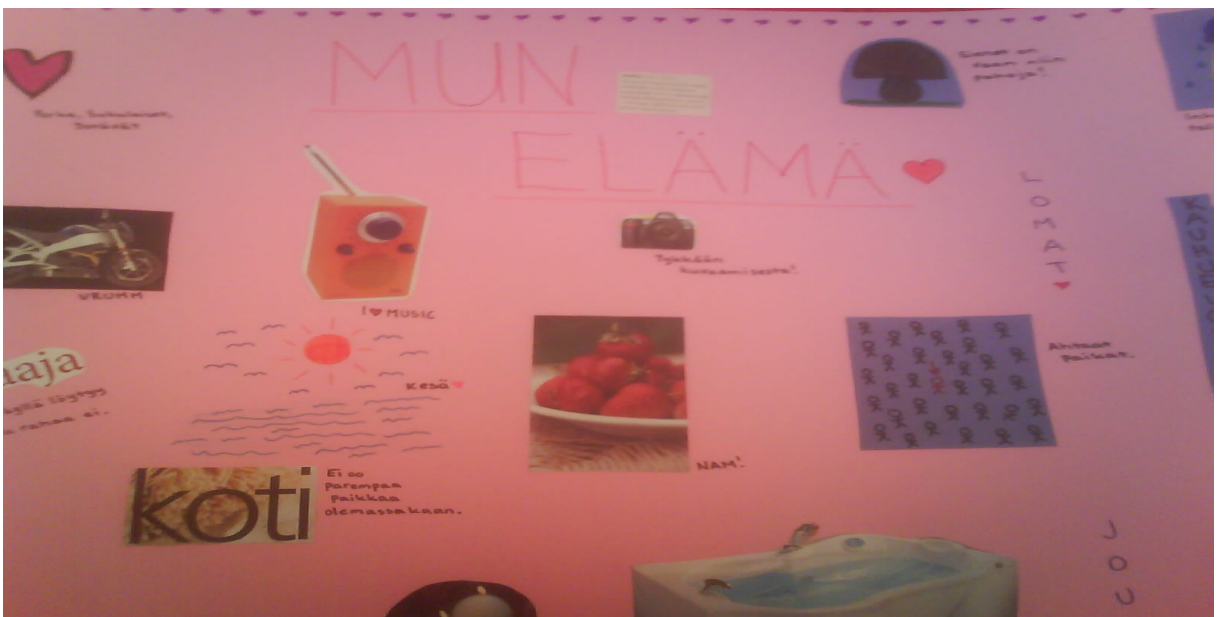
Kuva 6. Elinan kuvakollaasi.

No **poliisit**, pilaavat nuorten juhlia. Sitten **Lauri Tähkä**, soittavat musiikkikanavilla. (Kalle 15v)

Kuva 7. Kallen kuvakollaasi.

Sienet ja oliivit, limaisia, ällöttäviä. **Ukkonen**, pelkään sitä. **Loskakelit**, vihaan niitä. **Kauhuelokuvat**, pelottavia, ei voi katsoa. **Ahtaat paikat**, inhoaa, hullut päivät, henkeä alkaa ahdistaa. **Imurointi**, on ärsyttävää. (Eerika 14v)

Kuva 8. Eerikan kuvakollaasi.

Mitä pelkää niin **neuloja ja piikkejä**. Lähtee taju, pelkää niin kovasti. **Hämähäkit**, pelkää älyttömästi. On pelännyt pienestä asti. **Elisa**, ei toimi ikinä missään tilanteessa. **Sanasol**, syksy tulee mieleen, tietää pimiää ja märkää. **Mopot ja skootterit**, ollut kolarissa. (Siiri 16 v)

Kuva 8. Siirin kuvakollaasi.

Puolestaan niin sanotuissa inhokeissa ei nuorilla löytynyt samoja asioita. Tulinkin sellaiseen tulokseen, että haastattelemanuoret ovat hyvin tyytyväisiä elämäänsä. Yhdellä nuorella joskus sattunut mopokolari tuntui mietityttävän häntä. Facebook näytti löytyvän sekä hyvistä että huonoista asioista. Huonoksi sen teki se, että se koukuttaa niin helposti. Sieltä ei halutakaan lähteä pois, koska siellä on kaikki kaverit ja tutut. Yksi nuori ei tuntunut pitävän poliiseista. Olisiko hänellä ollut hieman auktoriteettikammoa.

Kysyin nuorilta, miltä heistä tuntui tehdä kuvakollaasia. Seuraavassa olen koonnut nuorten ajatuksia kuvakollaasin teosta.

Tätä oli tosi mukava tehdä tai sillee että hoksas että on melko paljon niitä tärkeitä asioita ja sit noita huonompia on vähemmän, niin ja tässä ei oo lähellekkään kaikki ne hyvät asiat ei oo varsin huonotkaan. (Elina 14v)

Sai miettiä mitä arjessa tapahtuu. Tajuaa vähä enemmän omasta elämästä. Tajuaa miten se elämä menee. En oo miettiny ennen, mulla hyvä elämä, ajattelen positiivisesti aina. (Kalle 15v)

Mukavalta. (Eerika 14v)

Pääsi luomaan, näkee paljon muista ihmisistä, muutki ihmiset näkevät uusia puolia, ylläreitä voi olla, ei oo ärsyttäny tai mitään. (Siiri 16v)

Itse mietin etukäteen, että saa nähdä innostuvatko tekemään kuvakollaasia. Oli kyllä positiivista nähdä heidän olevan niin motivoituneita kuvakollaasin tekoon. Jälkeenpäin he vielä huomasivat, että olivat samalla hoksanneet monenlaisia asioita omasta elämästään. Kuvakollaasi käynnisti eräänlaisen terapiaprosessin heidän elämässään. Oli myös mukavaa saada nuorilta suoraa palautetta.

Haastattelussani kysyin myös nuorilta, olisiko joku asia, jonka hän haluaisi olla toisin. He vastasivat näin.

Menneisyydestä jotku asiat, itse olisi voinut tehdä. Ettei olisi käyny niin, ei olisi iskällä selkäkipua, äiti olisi saanu pitää työpaikan. Toisaalta tuo uusia kokemuksia. (Eerika 14v)

Oma yksityinen huone, ei valittamista, pärjää näin. (Siiri 16v)

On semmosia ihmisiä, jotka ei oo niin ystävällisiä, jotka sais miettiä mitä suusta päästävät, ei tarvis alkaa sortaa, eivät ole käyneet nuokkarilla pitkään aikaan. (Kalle 15v)

No periaatteessa toisten niinku arvosteleminen tai kun en oo ihan mikkään kauhian hoikka tyttö tai kun on laihempiäki kuin minä ettättä just tulee siinä se että huomautellaan ku maha mennee vähä makkaralle sitte ku ärrävika niin siinä on (kylällä) tullu semmonen kauhia hauskuu kaikille pojille tai se on niinku poikien keskuudessa et ei kukkaan tyttö oo sanonu mutta ettättä just semmonen, semmonen vois loppua et kaikki semmonen kiusaaminen et ois mukavaa jos kaikilla ois sillai kiva olla. (Elina 14v)

Osa nuorista oli jo oppinut, että vastoinkäymiset voivat opettaa. Yksi nuorista puhui pitkään kiusaamisestaan ja toinenkin raotti asiaa ohimennen. Osa mietti sitä, että ihmisiä on niin monenlaisia. Yksi nuorista arvosti sitä, että hänellä on oma huone ja sitä kautta hän sai kaipaamaansa yksityisyyttä.

Kysyin nuorilta myös mistä asioista he unelmoivat. Seuraavassa otteita heidän vastauksistaan.

Ei osaa sanoa. Poliisina työskentelemisestä, koirapoliisina. Tarhasta asti ollut, nyt nuokkaritāti kiinnostaa. Päästä Australiaan, tietää että siellä on kenguruita. (Siiri 16 v)

Hyvästä tulevaisuudesta ja no sillai, että just maailmassa semmonen kaikki paha loppus tai sillai että ei kaikki kaverit aattelis niin että mä aattelen toisten puolesta että aika monen pittää ite rakkaana mutta sittettä niin periaatteessa kun on siihen punaseen ristiin liittyny niin jotenki kaikki tuommonen on tullu paljo niinku ajankohtasemmaksi et sillai et just että vois matkustaa maailmassa ja siitä että tietää ku johonki mennee että siellä ei ois just jottain raiskaajia tai jottain tämmösiä ja sit sillee et saa hyvän työn ja lapsia ja miehen ja kaks lasta. Se että on rahhaa ja sais katon pään päälle, ois niitä lähheisiä ihmisiä aina. (Elina 14v)

Kun töihin pääsee, saa hyvän työpaikan, pääsis elämässä eteenpäin, ei tule vastapallohommia, epä mukavia tapahtumia ei haluais, jos perheenjäsenelle sattuu jotain. (Kalle 15v)

Ois mahdollisimman hyvä tulevaisuus. Löytyisi hyvä ihminen vierelle, hyvä työpaikka myös. Nyt mopokortin saaminen. (Eerika 14v)

Nuoret unelmoivat siis matkustamisesta, hyvästä elämästä, perheestä, läheisistä ihmisistä sekä siitä, että pääsisivät elämässä eteenpäin. Osa mietti sitäkin, että elämä voi tuoda mukanaan myös vastoinkäymisiä. Nuoret tuntuivat aika jalat maassa- tyyppisiltä. Unelmat ovat yleisesti ottaen melko realistisia.

Kysyin nuorilta myös, että missä näkevät itsensä 10 vuoden päästä.

Omassa talossa, saksanpaimenkoira ja bordercollierkoira, ehkä pikku vauva. Isona tulee nuokkaritäti, poliisi, asianajaja. (Siiri 16 v)

Sitten mää oon 24, no musta tuntuu että mää oon niinku jonku näkösessä työssä niinku niitten nuorten kanssa ja että mulla saattas olla vielä jotkut koulut kesken sillai, että viimesiä vuosia opiskelisin muttättä ois silleen semmonen mies kuiteski, jonka kans vois koko loppuelämän viettää, mutta varmaan semmosessa työelämäajassa kuiteski vielä. Joko Oulu tai Tampere tai Vaasa. Ne on kuiteski semmosia melko isoja kaupunkeja mutta toisaalta ne ei oo kuitenkaan niin isoja kuin Helsinki ja että just sillai että ku Oulusa on lähellä merta, Vaasassa ja Tampereella on lähellä just niinku Näsijärvi on sillai melko tuttu tai sillai ku Tampereella on tullu kulettua aika paljon, kun mun kummiki assuu siellä ja sitte ku sielläki ni periaatteessa ei nyt viime kesänä mut käytiin siellä vähä enemmän kattomassa sitä luontoa siellä ja Helvetinjärvessä uimassa ja näin et sielläki huomaa että vaikka oot keskellä Suomea niin löyty se semmonen mettäosa että Helsingissa tuntuu vähä, että on liian keskellä siellä, sieltä ei pääse johonki vaikka kävelemmään. (Elina 14v)

10 vuoden päästä raksalla paiskii hommia, elän perheellistä elämää, pari lasta. (Kalle 15v)

Hyvässä työpaikassa, mukavia ihmisiä siinä. Suomessa tai Amerikassa, ehkä New York tai LA. (Eerika 14v)

Pääasiassa nuorten ajatukset tulevaisuudesta ovat siis positiivisia ja luottavaisia. Muutenkin he vaikuttavat itsevarmoilta ja hyvin määrätietoisilta. Itse en hetkeäkään epäile, etteivätkö haastattelemanuoret pääsisi opiskelemaan tai töihin. Perhe-elämä on monen nuoren haaveissa, samoin hyvä työpaikka ja toimeentulo. Lisäksi

isommat paikkakunnat ja kaupungit kiehtoivat heitä. Kaikki nuoret tulevat varmaan pääsemään elämässään eteenpäin.

Kaikenlaiset osaamisen ja onnistumisen kokemukset ovat nuorille tärkeitä. Myös ryhmään kuuluminen ja hyväksytyksi tuleminen ovat nuorille hyvin korkealla sijalla. Jos nuori puolestaan ei jostain syystä saa näitä kokemuksia omassa ympäristössään voi epäsosiaalinen käytös nostaa päätään. Haastattelemani nuoret ovat kuitenkin saaneet paljonkin onnistumisen kokemuksia ja tuntevat kuuluvansa ryhmään. Nuokkarilla oleminen on heille siis olennaisen tärkeä asia.

8 POHDINTAA

Jotta nuorten oloja voidaan parantaa, on tärkeää olla selvillä nuorten omista tarpeista ja mielipiteistä. Uskon tämän oman opinnäytetyöni vastaavan osaltaan tähän kysymykseen. Olisi tärkeää kysyä nuorten mielipiteitä säännöllisesti. Toivon, että jatkossa joku tutkisi nuorisotilatyötä esimerkiksi siellä työskentelevien nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta. Puhumattakaan niistä ajatuksista, millaisena opettajat pitävät oman koulunsa yhteydessä olevan nuorisotilan toimintaa. Toivon myös keskustelun heräävän tämän opinnäytetyön avulla.

Tutkimukseni on luotettava ja eettinen. Haastatteluni tulokset ovat luotettavia, koska nuoret osasivat vastata kysymyksiin avoimesti. Haastatteluihin tai muihin siihen liittyviin aineistoihin ei päässyt käsiksi kukaan muu kuin minä. Kysyin myös nuorten vanhemmilta kirjallisesti luvat haastattelujen tekoon ja valokuvien ottamiseen. Järjestin sekä kuvakollaasipajan ja haastattelut niin, että saimme tehdä ne lukittujen ovien takana eikä siellä ollut ulkopuolisia. Valokuvia otin niin, ettei nuorten kasvot näkyisi niissä. Lisäksi muutin nuorten nimet haastatteluihin, jotta heidän henkilöllisyytensä pysyisi salassa.

Sisällönanalyysillä pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen informaatiota. Laadullisessa aineistossa analyysiä tehdään jatkuvasti. (Tuomi ja Sarajärvi, 2013, 108)

Mielestäni kuvakollaasin avulla on helppoa lähestyä nuorta ja hahmottaa hänen elämänsä ja juuri sillä hetkellä nuoren tärkeinä pitämiä asioita sekä tulevaisuuden suunnitelmia. Haastattelujen ja kuvakollaasien avulla saadaan nuorten arjesta todella tarkkaa ajankuvaa ja se on antoisaa myös nuorille. Olisi mielenkiintoista haastatella näitä nuoria esimerkiksi 10 vuoden päästä ja nähdä mihin he ovat edenneet elämässään. Toisaalta samanlaisen tutkimuksen voisi tehdä niin sanotuille ongelmanuorille, jotka elävät laitoksessa.

Olen miettinyt, että voisiko kuvakollaasia käyttää nuorisotyössä menetelmänä, jonka avulla saadaan tietoa mahdollisista kehitettävistä asioista sekä pysytään kärryillä nuorten kulttuurista ja nuorten ajatuksista. Nuoret voivat kuvakollaasin avulla löytää voimavaroja elämäänsä, jolloin nuorten mahdollinen syrjäytyminen voisi vähentyä ja nuorisotyöntekijät voisivat puolestaan kehittää työtään sen avulla. Haluaisin, että kuvakollaasin ja haastattelun yhteiskäyttö otettaisiin vakituisesti menetelmäksi nuorisotyöhön muuallekin Suomeen.

Mielestäni nuokkareilla voitaisiinkin järjestää kuvakollaasi-iltoja ihan säännöllisesti. Näin olisi mahdollista päästä lähemmäksi nuoria ja heidän ajatteluaan. Samalla nuoret saataisiin ajattelemaan omaa elämäänsä ja tulevaisuuttaan. Tämä voisi helpottaa heidän opiskeluvaihtoehtojaan. Voisihan tuota kuvakollaasiteemaa käyttää kouluissakin tunneilla.

Kuvakollaasien avulla osa nuorista huomasi, että heidän arkensa ja elämänsä on aika hyvää. Huonoja puolia tuntuikin löytyvän yllättävän vähän. He olivat myös päällisin puolin tyytyväisiä elämäänsä. Kuvakollaaseista yhteisiksi asioiksi nousi juuri luonto ja luonnossa oleminen, koti, loma ja musiikki sekä tietenkin ystävät nousivat

tärkeään asemaan. Yksi nuori myönsi, ettei hänellä ole yhtään samanikäistä hyvää ystävää.

Pyysin nuorilta palautetta kovakollaasipajasta. Pääosin se oli hyvin positiivista. Mielestäni kuvakollaasin avulla nuoret saivat myönteisen kokemuksen tällaisesta menetelmästä ja sillä oli myös itsetuntoa vahvistava vaikutus. Nuoret saivat sen avulla katsoa toisin omaa elämäänsä. Kuvakollaasin avulla nuoret hahmottivat kokonaisuutena paremmin elämäänsä ja uskon sen käynnistäneen haastattelun kanssa syvällisemmän itsensä tutkiskelun. Lisäksi nuoret saivat myönteisen kokemuksen siitä, että aikuiset haluavat oikeasti kuulla heidän asioistaan.

Haastattelemiini nuoret ovat tiukasti kiinni arjessaan ja suhtautuvat elämään melko positiivisesti. Muutenkin he ovat hyvin aktiivisia ja oma-aloitteisia. Parhaimmassa tapauksessa tämä kuvakollaasi-haastattelutyöskentely on antanut nuorille omaa tilaa ja itsehallinnallisia taitoja, joita he voivat sitten käyttää omassa elämässään jatkossa. Tätä kautta heidän itseluottamuksensa voikin lisääntyä, kun he tuntevat itsensä paremmin.

On tärkeää, että miten nuoret kokevat omat kykynsä ja itsehallintansa. Oman käden jälki tuottaa reflektiivistä otetta omaan työskentelyyn ja sen arviointiin. Tämän avulla nuoren on helppo löytää elämästään sekä niitä hyviä että huonoja puolia. Lisäksi he saavat positiivisen kokemuksen siitä, että voivat itse vaikuttaa omaan todellisuuteensa ja pystyvät hallitsemaan omaa elämäänsä ainakin yhdellä elämänaalueella.

Kuvakollaasi käynnistikin nuorissa sekä oman sisäisen että ryhmäprosessin. Mielestäni nuorten itsetunto kasvoi, he voimaantuivat ja kokivat yhteisöllisyyttä sekä elämänsä merkitykselliseksi. Mielestäni kuvakollaasin avulla nuoret saivat yhteyden omiin tunteisiin ja kokemuksiin. Lisäksi he oppivat sekä itsestään että muista ryhmäläisistä ihan uusia asioita.

Seuraava ajatelma kuvaa hyvin tätä kuvakollaasityöskentelyä:

*”Kun kuulen, unohdan
Kun näen, muistan
Kun teen, ymmärrän.” (Kiinalainen sananlasku)
(Houni ja Suurpää (toim.) 1998)*

Koska tutkimukseni otos pohjoissuomalaisista nuorista on niin pieni, ei tuloksia voi alkaa yleistämään isompaa joukkoa koskeviksi. Tarkoituksenanihan olikin saada nuorten ääntä kuuluviin. Nuorilla voi olla paljonkin sanottavaa, täytyy vain olla oikea aika ja paikka.

Gretschelin Anun tutkimuksesta jäi päällimmäisenä mieleen, että hänen tutkimansa nuoret olivat nuorisotalolla heikkoja yhteisökeskeisyydessä. Omasta tutkimuksestani puolestaan nousi esille, että tutkimani nuoret olivat hyvin yhteisökeskeisiä. Lisäksi Gretschel mainitsee, että osa hänen tutkimistaan nuorista ei pääse osalliseksi nuokkarin toimintaan. Oman tutkimukseni nuoret puolestaan ovat hyvinkin aktiivisia ja osallistuvia. Tämän mahdollistaakin nuorisotyöntekijän osallistava työote, jota itsekkin pääsin useasti todistamaan sekä lämmin, avoin ja hyväksyvä ilmapiiri nuokkarilla. Nuorten arvomaailma oli tutkimillani nuorilla hyvin suvaitseva ja hyväksyvä. Yhden nuoren sanoin:

Et täällä just oikeestaan kaikki on kaikkien kaveri et voi mennä ihan kelle vaan et lähekkö mun kaa tanssimaan sitä tanssipeliä tuonne.

Suomessa perhe on useimmiten pieni ja sen molemmat aikuiset käyvät yleensä kodin ulkopuolella kokopäivätyössä. Kaikkea ei voikaan laskea yksin perheen varaan. Lapsen kasvatukseen tarvitaankin tunnetusti koko kylä. Nuorisotyöntekijän merkitys nuoren elämässä voikin olla paikoin todella suuri. Tämä tuli ilmi myös omassa tutkimuksessani.

Turvalliselle ja tutulle nuorisotyöntekijälle on helppo kertoa omat ilot ja surut sekä haaveet. Lasten ja nuorten palvelut tuleekin aina nähdä investointina eikä minään kulueränä. Varsinkin näin lamavuosina ei pitäisi vähentää yhtään nuorisopuolelta, kaikki se työ on ennalta ehkäisevää ja todella tärkeää työtä. Päinvastoin nyt on aika tehdä vieläkin laadukkaampaa nuorisotyötä ja tehdä samalla sijoitus tulevaisuuteemme.

Ottamalla selvää nuorten vapaa-ajasta on helpompaa miettiä, miten nuorten kasvu- ja elinympäristöä olisi mahdollista kehittää. Nuoriin kannattaa aina satsata, koska nuorissa on meidän tulevaisuus. On hyvin tärkeää ymmärtää nuorten odotuksia ja ajatuksia.

Hyvä nuorisotyöntekijä onkin tiukasti kiinni nuorten maailmassa ja osaa liikkua siellä kuin kameleontti unohtamatta kuitenkaan rooliaan turvallisena ja vastuullisena aikuisena. Välillä tämä voi tarkoittaaakin lastensuojeluilmoituksen tekemistä nuoresta, kun huoli nuoresta herää. Nuorisotyöntekijältä tarvitaankin paljon rohkeutta, ajassa elämistä ja ennakkoluulottomuutta. Kun hän ajaa nuorten asioita, hän samalla nostaa nuoret näkyväksi osaksi yhteiskunnassamme. Nuorten vähättely saisiikin jo riittää.

Nuoria on siis kuunneltava ja kunnioitettava. Nuoria tutkimalla on mahdollista päästä yhteiskunnan pinnan alle ja samalla ennakoita sen avulla tulevaisuuttamme. Nuoret ovatkin parhaita asiantuntijoita omassa arjessaan. Anu Gretschelin sanoin:

Ehkä nuoret ja aikuiset yhdessä selviävät myös haasteellisesta tulevaisuudesta, jota kukaan ei tunne ennalta.

Kun pidämme huolta nuorista, pidämme huolta omasta tulevaisuudestamme sekä kansana että hyvinvointiyhteiskuntana. Kun puolestaan annamme nuorille mahdollisuuden, annamme mahdollisuuden myös kaikenlaiselle kehitykselle nyt ja tulevai

suudessa. Pidetään nuoria mahdollisuutena ja voimavarana. Olkaamme siis ylpeitä meidän nuorista.

LÄHTEET:

Aaltola, Juhani ja Valli, Raine (toim.). 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. Juva: WS Bookwell Oy.

Aaltonen, Marjo, Ojanen, Tuija, Vihunen, Riikka & Vilén, Marika. 1999. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.

Alasuutari, Pertti. 2001. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Allianssi ry:n tutkimuskooste Nuorista Suomessa 2012. Tietoa nuorista, heidän asemastaan, elinoloistaan ja nuorisotyöstä 2012. Keuruu: Keuruun Lautupaino KLP Oy. Viitattu 26.2.2014. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/615/fid/1803>

Cederlöf, Petri. 1998. Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys. Perustietoja, poimintoja ja haarukkapaloja nuorisotyöstä sekä sen asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa. Helsinki: Nykypaino Oy.

Fågel, Stina, Jonsson, Mona, Korvela, Pirjo & Kupiainen, Antero (toim.). 2011. Arki haltuun – Sekvenssimenetelmä perhetyössä. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.

Gretschel, Anu. 2011. Nuorisotalo mahdollistava lähiyhteisönä: nuorten näkökulma. Helsinki: Aksidenssi Oy. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, julkaisu 3/2011 & Nuorisotutkimusverkosto | Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu 41. Viitattu 10.9.2013 ja 3.4.2014.

www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisu/julkaisu/nuorisotalo.pdf

Hoikkala, Tommi ja Sell, Anna (toim.). 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Hakapaino Oy.

Houni, Pia ja Suurpää, Leena (toim.). 1998. Kuvassa nuoret. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Huttunen, Lasse ja Korkiakoski, Anssi. 2010. Nuorten hyvinvoinnin ja vapaa-ajan kartoitus ja vertailu Jyväskylässä ja Saarijärvellä. Opinnäytetyö. JAMK. Viitattu 10.9.2013.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25326/Huttunen_Korkiakoski.pdf?sequence=1

Härkönen, Ulla. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus - Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittämisessä. Artikkel. Julkaisussa Niikko, Anneli, Pellikka, Ismo ja Savolainen, Erkki (toim.). 2008. Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä, kirjoituksia Kuninkaankartanonmäeltä. Joensuun yliopisto. Viitattu 10.9.2013.

<http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/monitiet/harkonen.html>

Kaivola, Taina & Rikkinen, Hannele. 2003. Nuoret ympäristöissään. Lasten ja nuorten kokemusmaailma ja ympäristömielikuvat. Lasten ja nuorten kokemusmaailma ja ympäristömielikuvat. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Kemppinen, Pertti. Nuoriso 2000. 1999. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Hakapaino Oy.

Kiilakoski, Tomi. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus marraskuu 2012. Muistiot 2012:6. Viitattu 10.9.2013.

http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf

Kuorelahti, Matti & Viitanen, Reijo (toim.). 1999. Holtittomasta hortoilusta hallittuun harhailuun - nuorten syrjäytymisen riskit ja selviytymiskeinot. Nuoran julkaisu. Helsinki: Nykypaino Oy. Viitattu 10.8.2013.

www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/holtittomasta_hallittuun.pdf

Kylmäkoski, Merja, Lind, Kimmo, Hintikka, Timo & Aittola, Tapio (toim.). 2006. Nuorten tilat. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kyrönlampi, Taina (toim.). 2012. MoSpa- Nuorisotyön monialaisuutta kehittämässä. Helsinki: Humak.

Kyrönlampi-Kylmänen, Taina. 2010. Lapsen hyvä arki. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Launonen, Leevi & Pulkkinen, Lea. 2004. Koulu kasvuyhteisönä – kohti uutta toimintakulttuuria. Juva: Ws Bookwell Oy.

Myllyniemi, Sami. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisu Aika vapaalla- Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisu. 2009. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/Aika_vapaalla_-_Nuorten_vapaa-aikatutkimus_2009.pdf

Nuoria liikkeellä. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. 2013. Sami Myllyniemi & Päivi Berg. Viitattu 4.3.2014.

http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/07/Nuoria_liikkeella_C3%A4_Julkaisu_Nettiversio.pdf

Nuorisobarometri 2012. Viitattu 13.6.2013.

http://www.tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/Nuorisobarometri_2012_Verkkojulkaisu.pdf

Nuorisolaki 27.1.2006/72. Viitattu 13.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012-2015. Viitattu 13.8.2013.
http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisopolitiikka/Kehittamisohjelma_2012-2015/
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2011/12/lapsi_ja_nuorisopolitiikan_kehittamisohjelma_valtioneuvosto.html

Pekkarinen, Elina, Vehkalahti, Kaisa & Myllyniemi, Sami (toim.). 2012. Helsinki: Unigrafia Oy. Nuorten elinolot- vuosikirja 2012. Lapset ja nuoret instituutioiden kehyksissä.

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/103052/elinolot%20vuosikirja%202012.pdf?sequence=1>

Pulkkinen, Lea. 1984. Nuoret ja kotikasvatus. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Salasuo, Mikko. 2007. Atomisoitunut sukupolvi. Tutkimuksia 2007/7. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. Viitattu 13.6.2013.
http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/07_10_31_Tutk_7_Salasuo.pdf

Salasuo, Mikko. 2007. Nuorisotyön ytimissä. Kaleidoskooppi pääkaupunkiseudun nuorisotyöhön ja käytäntöihin. Helsinki: Yliopistopaino.

Sarha, Marja-Liisa (toim.). 2005. Nuorisotyötä koulussa. Sarja C. Oppimateriaalit 13/2005. Nykypaino Oy. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Sinisalo-Juha, Eeva. 2011. Nuoren identiteetti nuorisotyössä- identiteettiteorioiden näkökulmia informaaliin kasvatukseen. Tampereen yliopisto. Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen pro gradu-tutkielma. Viitattu 10.9.2013.
<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu05030.pdf>

Tuomi, Jouni ja Sarajärvi, Anneli. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. uudistettu laitos. Vantaa: Hansaprint Oy.

LIITTEET

Liite 1.

NUORTEN HAASTATTELUKYSYMYKSET

OPIKELIJA MARI KELA

I Nuoren perhe ja sosiaalinen verkosto

- NIMI
- IKÄ
- PERHE
- KETKÄ OVAT LÄHEISIMPIÄ IHMISIÄ SINULLE?
- ONKO SINULLA YSTÄVIÄ, JOILLE VOIT KERTOA KAIKKI HUOLESI JA MURHEESI?
- PYSTYTKÖ KERTOMAAN VANHEMMILLE HUOLIASI?
- ONKO SINULLA HYVIÄ YSTÄVIÄ?

II Nuoren suhde nuokkariin

- MIKSI VIIHDYT NUOKKARILLA?
- KAUANKO OLET KÄYNYT NUOKKARILLA?
- KÄVITKÖ ENNEN TÄLLÄ NUOKKARILLA?
- MITÄ EROJA OLET HUOMANNUT NYKYISEN JA ENTISEN NUOKKARIN VÄLILLÄ?
- MITÄ KEHITTÄMISIDEOITA SINULLA OLISI NYKYISELLE NUOKKARILLE?

III Nuoren arki tällä hetkellä

- MITKÄ ASIAT OVAT TÄRKEITÄ OMASSA ARJESSASI?
- OLISIKO JOKU ASIA, MINKÄ HALUAISIT OLEVAN TOISIN?
- MITEN VIETÄT VAPAA-AIKAA?
- ONKO SINULLA HARRASTUKSIA?
- MITEN RENTOUDUT?

IV Nuoren tulevaisuuden toiveet

- MISTÄ ASIOISTA UNELMOIT?
- MISSÄ NÄET ITSESI 10 VUODEN PÄÄSTÄ?

KIITOS!

Liite 2. Lupalappu vanhemmille

Hei!

Olen yhteisöpedagogiopiskelija Tornion Humak:ista ja olen mukana Mospa-hankkeessa. MoSpa – moniammatillisuutta sparraamassa – hanke on Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoima ja toteuttama nuorisotyön kehittämishanke. Hanke toimii Kainuun, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa vuosina 2010 - 2012. Varsinaisia hankekuntia ovat Kajaani, Kiiminki, Kittilä, Ylitornio ja Ylivieska. Hankkeessa selvitetään nuorisotyön asemaa kunnallisessa palvelukentässä ja nuorisotyön haasteita moniammatillisissa verkostoissa.

Olen tekemässä opinnäytetyötä ja siihen liittyy kiiminkiläisnuorten haastattelua ja valokuvaamista niin, etteivät kasvot tule näkyviin. Pyydänkin teiltä ystävällisesti lupaa haastatella ja kuvata teidän nuortanne. Kaikkea asiaan liittyvää koskevat salassapitosäädökset. Allekirjoituksella suostut nuoren haastatteluun.

Voit ottaa tarvittaessa minuun yhteyttä sähköpostitse.

Ystävällisesti Mari Kela, (yhteystiedot)

Allekirjoita ja leikkaa katkoviivaa pitkin. Palautus 1.4.2011 mennessä nuorisotyöntekijälle X:n nuorisotalolle. Kiitos jo etukäteen!

Paikka

Aika

Allekirjoitus
